

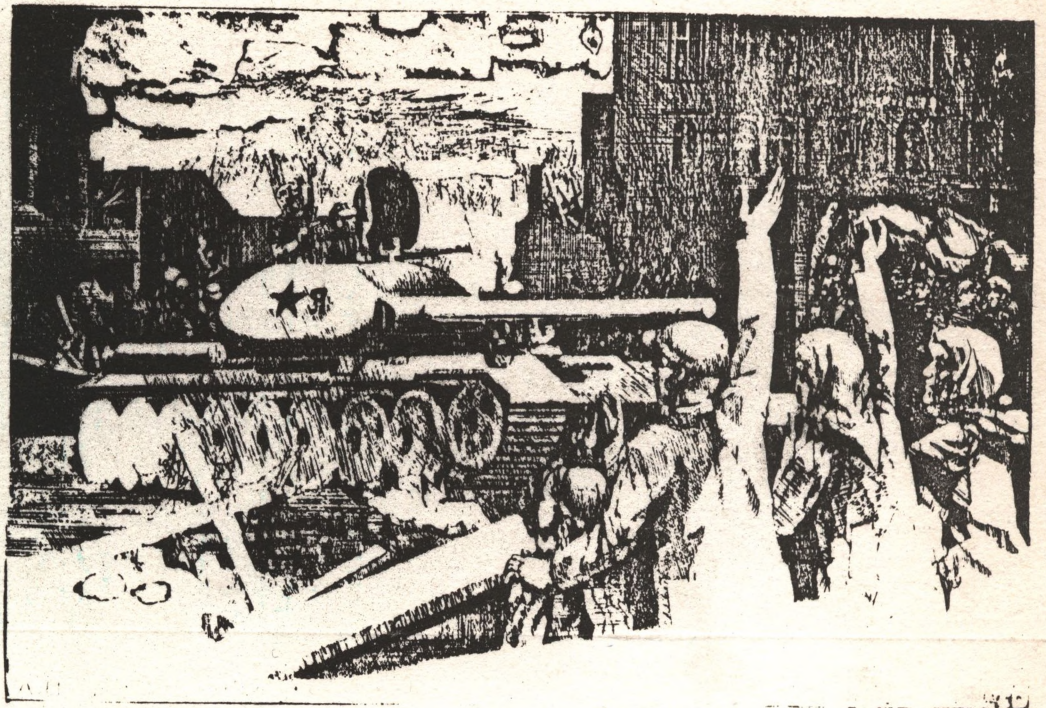
P 1090 (3)

OSZK HIRADÓ

OSZK HIRADÓ
KÖZVETLEN
KÖZVETLEN

XXI. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

- 1978 -

4

T A R T A L O M

KRÓNIKA

- 57 A Vezetői Tanács munkájáról
Összeállította: Somkuti Gabriella
- 59 Jutalmazás - Kitüntetés
- 59 Mikolai Ágnes 1956-1978
- 60 Turay Mihály 1886-1978
- 62 Tájékoztatás Keresztury Dezsőnek az OSZK dolgozói javára tett adományáról
- 62 Pályázati hirdetés

MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRŐL

- 64 BORSOS JÓZSEFNÉ: Olvasószolgálati gondok
- 67 BÁNÁTI ISTVÁNNÉ: Az olvasói betűrendes katalógussal kapcsolatos gondolatok
- 69 NAGY ZSOLTNÉ: Az ISBD/S alkalmazásának néhány problémája a kurrens magyar sajtóbibliográfia tapasztalatai alapján
- 75 NAGY ATTILA: "Stratégiai" kérdések a KMK összdolgozói értekezletén

IFJUSÁGI FÓRUM

- 77 A KISZ-élet hírei /1978. április/
- 77 MÁNDY GÁBOR: Az intenzív nyelvtanfolyam ne legyen az egyetlen lehetőség
- 80 VÁSÁRHELYI JUDIT: A latin tanfolyamokról
- 80 GYÓRINÉ KISS ÉVA: Megalakult az angol nyelv barátainak köre
- 81 SZINAINÉ LÁSZLÓ ZSUZSA: Orosz nyelvű filmek megtekintése
- 81 PÁL TIBORNÉ - FRÁTER ZOLTÁN: "Cseregyerekek" voltunk
- 83 KOVÁCS KATALIN: El kell kezdeni!

MULTUNK, ÖRÖKSÉGÜNK

- 85 HARASZTHY GYULA: Honti János 1910-1945

TÁJÉKOZÓDÁS

- 89 N. RÁCZ ARANKA: A könyvtárközi kölcsönzés szakértői értekezlete
- 90 KAMARÁS ISTVÁN: Munkatársunk volt Bryan Luckham
- 92 Kertész Gyula: A magyar sajtó repertóriumainak annotált bibliográfiája /Ism.: Miklóssy János/
- 93 Szabó Ervin levelezése 1893-1904. -
- 94 Szabó Ervin bibliográfia /Ism.: Varró Judit

KÖNYVTÁRUNK ÉLETERŐL

- 95 KLÉGER ISTVÁN - FREISINGER JENŐ: Utóhang április 4-hez
- 96 A pártszervezet hírei /Összeáll.: Bor Kálmán/
- 97 KASTALY BEATRIX: A 3. sz. Munkahelyi Bizottság 1978. évi munkaterve
- 100 A Közalkalmazottak Szakszervezetének pályázati felhívása

Cimlapunkon: Konstantin László "A felszabadult Budapest" c. grafikája

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár
MSZMP alapszervezetének,
Szakszervezeti Bizottságának és
KISZ alapszervezetének lapja

XXI. évfolyam 4. szám - 1978

Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

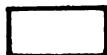
CSAPÓ EDIT
V. ECSEDY JUDIT
FERENCZY ENDRÉNÉ
GERŐ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNÉ

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest

Felelős kiadó:

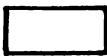
CSOBOTH ATTILA
SZB titkár

Készült az Országos Széchényi
Könyvtár Sokszorosító üzemében
790 példányban, 5,8 A/5 kiadói iv
terjedelemben.
Munkaszám: 78/281
Budapest, V. ; Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA Lajosné

KRÓNIKA

A könyvtár Vezetői Tanácsa április 27-én az alábbi előterjesztéseket tárgyalta meg:

dr. Tóth Lajos osztályvezető, a Kötelesspéldány Szolgálat vezetője: A módosított kötelesspéldány-jogszabály alkalmazásának kérdései.

dr. Vekerdí József osztályvezető, a Nemzetközi Csereszolgálat vezetője: Beszámoló jelentés az új kötelesspéldány-elosztási rendelet életbelépésével kapcsolatban tett intézkedésekről.

A sajtótermékek tudományos célú kötelesspéldány-szolgáltatását szabályozó 2/1960. /V.25./ MM sz. rendeletet 1978. január 1-i hatállyal az 5/1977. /VIII.28./ KM sz. rendelet, a korábbi rendelet végrehajtására vonatkozóan kiadott 1/1960. KF sz. határozatot az 1/1977. KF sz. irányelv módosította. A kötelesspéldányok elosztását a KM Könyvtárügyi Osztálya az OSZK-hoz intézett átiratában szabályozta.

A jogszabáymódosítás célja volt a kisebb jelentőségű sajtótermékeknek a kötelesspéldány-szolgáltatási kötelezettségből való kirekesztése, a beszolgáltatási kötelezettség alá eső sajtótermékek típusainak részletező meghatározása, a kötelezettség-teljesítés elmulasztásának a korábbinál sokkal erőteljesebb szankcionálása és a beszolgáltatási kötelezettség teljesítésének gyakoribb és alaposabb ellenőrzése. Az elosztás tekintetében célul tűzte ki a jogszabáymódosítás a kötelesspéldányokkal való célszerűbb gazdálkodást, a vidék szakirodalmi ellátásának megjavítását és a belföldi könyvtárközi kölcsönzés regionális alközpontjainak létrehozását, a könyvtári gyűjtőköri kooperációt koordináló könyvtáraknak a fő gyűjtőkörükbe tartozó sajtótermékek kötelesspéldányaiból ugynevezett "szakterületi biztosított példány" juttatását.

Az új beszolgáltatási és elosztási rendre való áttérés érdekében az OSZK számos intézkedést tett. Még az elmúlt évben elkészítettük a "Tájékoztató a tudományos célú kötelesspéldány szolgáltatásról" c. kiadványt s azt eljuttattuk a nyomdáknak, sokszorosító üzemeknek és kiadóvállalatoknak. Az érdekelt könyvtárakkal konzultációkat, megbeszéléseket szerveztünk. Használóképpen számos belső intézkedést tettünk. /Az új nyilvántartási rendszer kialakítása, a kötelesspéldányokból való válogatás új rendszerének előkészítése, a konténeres szállítás megszervezése, stb./

Az új rendszerre való áttérés a gyakorlatban számos problémát vetett fel. A beszolgáltatott kötelesspéldányok számának kb. 30 százalékos növekedésével a Kötelesspéldány Szolgálat csak létszámműveléssel tud lépést tartani. Az elosztás terén gyakran tapasztalható reklamáció az u.n. biztosított részesedésű könyvtárak részéről. /Az elosztás előkészítéseként a Kötelesspéldány

Szolgálat a kiadványokat 13 tudományterület szerint osztályozza. Mivel a kiadványok tartalmuk szerint átlagosan három szakterületbe lennének sorolhatók, a besorolás viszont szükségképpen csak egyszeri lehet, ugyanarra a műre több igénylő is lenne./ Ugyanakkor a részesező könyvtárak - mindenekelőtt a regionális központi könyvtárak és a biztosított részesezősű könyvtárak - zömében csak most veszik tudomásul, hogy a kötelesepéldány-anyagot jelentős mennyiségű kevésbé értékes, illetve ritkábban használt kiadvány terheli, és hogy a 10 éves megőrzés, valamint a könyvtárközi kölcsönzéssel járó kötelezettségek milyen feladatok vállalását jelentik. Általánosan tapasztalható az a tendencia, hogy egyes típusok gyűjtésétől mentesülni kívánnak. Annak következtében, hogy a teljes és a korlátozott igénylőjogu könyvtárak a kisebb jelentőségű kiadványokból a számukra fenntartott példányt nem igénylik, az elosztás utáni maradék mennyisége megnőtt. A maradékanyagból eddig csak a műszaki és a mezőgazdasági kiadványokra sikerült átvevőfelhasználó könyvtárt találni, a többi viszont annyira értéktelen, hogy nem akad gazdájuk. Ugyanakkor az OSZK-nak nincs lehetősége, hogy a szétoosztásra kerülő példányok felhasználását ellenőrizze.

A vezetői Tanács behatóan foglalkozott a fenti problémákkal s azok megoldására különböző intézkedéseket léptet életbe, kérve ezekhez a KM Könyvtárügyi Osztályának támogatását is.

Az új kötelesepéldány-elosztási rendelet a Nemzetközi Csereszolgálat munkájában is gyökeres változást eredményezett. Mivel jelentősen lecsökkent azon példányok száma, melyeket a Kötelesepéldány Szolgálat a nemzetközi csere céljaira biztosíthat, könyvtárunknak nagyobb összegeket kell vásárlásra fordítania. /Az eddigi 2-8 példány helyett általában 2, egyes esetekben három példányt kaphat a Nemzetközi Csereszolgálat. Mivel egy példányt a moszkvai Lenin Könyvtár kap, további csere céljaira gyakorlatilag csak egy példány marad./ Mindez jelentős költség- és munkatöbblettel jár, pozitív hatása viszont - különösen a kulturegyezményes cseretársak vonatkozásában - a kiküldött anyag színvonalának emelkedése. Míg eddig az automatikus kiküldést bizonyos mértékig befolyásolta a kötelesepéldányokból kapott kiadványok minősége és példányszáma, most a vásárolt anyag jobban válogatott, tehát összetételében magasabb színvonalu. A beszerzéseknél eddig a legnagyobb gondot a könyvkereskedelmi forgalomba nem kerülő sorozati kiadványok beszerzése okozta. A folyóiratok és hírlapok vonatkozásában ugyancsak jelentősen megnőtt a vásárlásra fordított összeg - ugyanakkor a PKHI-nál történt előfizetések számának növekedése a Csereszolgálat adminisztratív munkáját és postaköltségét csökkentette.

Összeáll.: SOMKUTI GABRIELLA

J U T A L M A Z Á S

Március 21-e alkalmából, az ifjúság érdekében végzett élenjáró társadalmi munkájukért az alábbi munkatársaink kaptak jutalmat:

Mándy Gábor	Simon István
Nagy Zoltán	Sopronyi János
Rónay Éva	Vásárhelyi Judit

Jordán Katalin

K I T Ű N T E T É S

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának 33. évfordulója alkalmából, eredményes munkájuk elismeréseként Gerő Zsoltnénak, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetőjének a MUNKA ÉRDEMREND ezüst fokozata; Kovács Istvánnénak, az Országos Széchényi Könyvtár főmunkatársának a MUNKA ÉRDEMREND bronz fokozata kitüntetést adományozta.

A kitüntetett dolgozóinknak szeretettel gratulálunk.

Mikolai Ágnes
/1956-1978/

Munkatársai, a KMK dolgozóí nevében bucsuzom Mikolai Ágitól. Munkatársai nevében, akik még ma is alig tudják felfogni, hogy ez a csupa élet, csupa elevenség fiatal teremtés már nem lesz többet közöttük.

Kollégát elveszteni, akivel naponta együtt voltunk, mindig fájdalmas; ilyen fiatalon elveszteni kétszeresen az. A mi Áginkra pedig nem is elég egyszerűen azt mondani, hogy fiatal volt; olyan volt ő, mint egy kedves, nagy gyerek. Csupa érzelem - olykor nagy szomorúság, többnyire kicsattanó jókedv., csupa őszinteség és közvetlenség, csupa energia. Annyi energia, amennyi alig talál magának elegendő teret. A mindennapi munkájába is, amely pedig nem volt mindig túlságosan izgalmas és változatos, úgy bele tudott feledkezni, mint valami nagyszerű játékba. Nem határidőre, kiszámítottan dolgozott, sokszor a kiszabottnál hamarabb végezte el, amit kellett, s ha hirtelen nem akadt más saját munkája, kollégáitól kunyerált, adjunk neki valami tennivalót, ne kelljen eltétlenkednie az időt, mert azt nem bírta elviselni. Passzióból végezte hát a munkáját is, ezért sem ragadhatott rá egy szemernyi sem a hivatalnoki szürkeségből. Mellesleg szaktanfolyamra járt, s úgy illett hozzá, hogy egyszerre két év anyagát kelljen végeznie. Mindezekon túl pedig rengeteget szaladgált és telefonálgatott, bármiféle rendezni-, szerveznivaló akadt a KISZ-ben vagy

KISZ-en kívül. Minden közös program, minden összejövétel valamiféle nagy kaland volt a számára, ami nagyon fontos, hogy sikerüljön, s nagyon fontos, hogy annak sikeréért ő is megtegyen minden tőle telhetőt. Mert életeleme volt a közösség, csak a minél nagyobb társaságban érezte igazán jól magát. Nagyüzem már a Széchényi Könyvtár, évtizedekig dolgozhat itt úgy az ember, hogy sok kollégáját nem ismeri még a vele egy épületben dolgozók közül sem; nem tudom, akad-e még valaki a könyvtárunkban, aki másfél év alatt annyi ismerősre, jóbarátra tett volna itt szert, mint Ági. Gyermeki bizalommal fordult az emberek felé. Ha valamiért meg is bántódott - hiszen mi sem könnyebb, mint az ilyen örökös buzgólkodást kicsufolni, bosszantani -, fél óra múlva már elfelejtette, s ugyanolyan fenntartás nélkül kedves volt a rossznyelvű kollégához, mintha mi sem történt volna.

Nagyon sokan fognak rá emlékezni - és nem halálának szomorú szenzációja miatt, hanem amiatt, ahogyan élt, ahogyan életének minden percét szenzációként élte meg. A maga tiszta, gyermeki lelkesedésével többet élt meg egy nap alatt, mint más egy közönyösen lemorzsoló hét alatt. Mintha csak bele lett volna kalkulálva az élettempójába, hogy neki 22 év alatt kell megélnie annyit, amire másnak 70-80 év jut. Ugy érzem, sikerült neki. Ezért erősebb, maradandóbb számunkra tragikus halálának emlékénel is ennek a színes, gazdag életnek a kedves emléke.

KÖVENDI DÉNES

Turay Mihály
/1886-1978/

Aki a délelőtti-déli órákban belépett a Zeneműtárba, a bejáráttal szemközti asztalnál ősz haju embert pillanthatott meg. A katalóguscédulákat író és szerkesztő, szorgalmas, szerény öregről senki sem gondolta volna, hogy már tizedik évtizedében jár s hogy oly rendkívüli és gazdag pálya áll mögötte. Pedig már a múlt év őszén belépett 92. életévébe és idén 25. éve, hogy Zeneműtárunk szerződéses munkatársa lett. Azóta - március 15-én bekövetkezett haláláig - életeleme volt e munka. Nemcsak ő látta hasznát: mi valamennyien.

A Tolna megyei Szakoson született 1886. szeptember 10-én. A népiskolai osztályok elvégzése után a tanítóképzőben tanult, majd kántortanítóskodással és ügyvédi irodai irnokoskodással is próbálkozott. E pályák azonban nem vonzották. Amikor egy vándorszínész társulat jelent meg a faluban, elszegődött ahhoz muzsikusként. A színpad vonzasköréből ezután nem tudott kikerülni többé. Sem ifjú éveiben, amikor az ország minden táját bejárta különféle szintársulatokkal, sem később, amikor /1926-1945/ a Nemzeti Színháznak volt karmestere. De a háború utáni több mint három évtizedben sem, amikor is szeretett színházzenekottáinak társaságában színházi múltjának emlékeivel élhetett együtt. Munkáját ekkor már a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és /1953-tól/ az Országos Széchényi Könyvtár megbízásából, 111. részére végezte. Közben a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, majd Zenetudományi Intézete részére is végzett ér-

tékes katalogizáló munkát. Amióta pedig hivatalos megbízásai megszűntek, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja tette lehetővé folyamatos munkáját rendszeres havi támogatással.

Hihetetlennek tűnhetik Turay Mihály háboru előtti és utáni élete közötti úr áthidalhatósága. Egy fél évszázadon át a színes-zajos kulisszák bohém világából érkezett örökmozgó ember egyszerre csak íróasztal mellé rögződött és a könyvtár komoly csöndjébe került. Az áthidalást munkájának tartalma segítette elő. Ugyanazok a hangjegyek jöttek elébe, immár némán, új otthont keresve, amelyekkel karmesterként élt együtt egykor; még saját munkabejegyzéseit is megtalálta némelyikükben. A régi Nemzeti Színház, a fővárosi és vidéki színházak kottaanyaga az ő ittléte során érkezett Zeneműtárunkba: valamennyit ő rendezte, naplózta és katalogizálta. De nemcsak ezeket. Nem velt olyan 1945 után ideérkezett, többnyire muzeális jellegű, kéziratos és nyomtatott kotta, amely ne ment volna át Turay Mihály rendező és katalogizáló kezén. Életeleme és jelszava lett a megtalálás és megtalálhatóvá tevés. Ha "ömlesztett" kottát látott, nem viselte el, hogy legalább ideiglenes katalóguscédulát ne készítsen róla. Sajátkezűleg írt és szerkesztett katalóguscéduláinak száma megközelíti a harmincezret. A Zeneműtár kutatói és munkatársai még sokáig nem lesznek meg e részletes leírásu, annotált katalógusok nélkül, ha a régi magyarországi színházzenei dokumentumok, az egykori kabarédalok, nóták, slágerrek, vagy akár a régi Rózsavölgyi-cég hagyatékából származó zeneszerzői nyomdai kéziratok iránt érdeklődnek. De nem jöhetett volna létre egyhamar több olyan jelentékeny zenetudományi tanulmány és zenetörténeti felfedezés sem, ami egyenesen Turay Mihály szívós feltáró munkájának köszönheti létét.

Nevét ezek a publikációk, valamint a róla írt lexikoncikkek hosszú időn át fogják fenntartani, szerény, dehis emberségének emlékét megőrzik munkatársai.

KECSKEMÉTI ISTVÁN

Tájékoztatás Keresztury Dezsőnek az OSZK dolgozói javára
tett adományáról

Keresztury Dezső állami díjas akadémikus, könyvtárunk ny. főosztályvezetője 1977. október 8-án közel háromszázezer forint összegű pénzösszeget /takarékbetétet/ ajánlott fel az Országos Széchényi Könyvtárnak, dolgozói legkiemelkedőbb tudományos eredményeinek meghatározott feltételek szerint való évenkénti jutalmazására. A közérdekű kötelezettségvállalást a Kulturális Minisztérium a közelmúltban jóváhagyta.

A könyvtár igazgatósága a nemes szándéku, nagy tudományos jelentőségű felajánlást köszönettel fogadja és az abból megítélendő jutalmakat

Keresztury-jutalomnak

nevezi el. Az adományozó okirat szerint a jutalom odaitélésének feltételei az alábbiak:

- A takarékbetétként kezelt pénzádománnyal az OSZK rendelkezik úgy, hogy pályázat alapján elnyerhető jutalom formájában évente egy alkalommal a pénzbetétnek évi kamatát két dolgozójának osztja ki.
- A pályázatot a könyvtár évenként hirdeti meg és a jutalmat a főigazgató által kinevezett bíráló bizottság döntése alapján adják ki a nyertes pályázóknak. Ha a bírálóbizottság indokoltnak látja, a jutalmakat a tőkéből is kiegészítheti. A két jutalomösszeg a beérkezett pályamunkák minőségéhez igazodik; kettő helyett egy jutalom is kiadható, illetve a pályázat eredménytelennek nyilvánítható.
- Pályázatot nyújthatnak be az OSZK állandó, aktív állományi munkatársai, munkaköri feladataikon kívül bármely tudományterületen elért tudományos teljesítményeikkel. Elsősorban egyéni, kivételesen társas munka is jutalmazható; indokolt esetben egy-egy készülőben lévő dolgozat befejezéséhez segíthető. A pályázat meghirdetése során pályatételek is kitűzhetők, az ezeknek megfelelő pályamunkák a jutalmazás során - érdemükhöz képest - előnyben részesülnek. Az adományösszeg, illetve kamata más jellegű jutalmazásra fel nem használható.

Budapest, 1978. április 25.

Pályázati hirdetés

Az Országos Széchényi Könyvtár igazgatósága pályázatot hirdet az 1978. évi Keresztury-jutalomra.

Pályázhatnak a könyvtár állandó munkatársai a tudomány, elsősorban a társadalmi tudományok területén, munkaköri feladataikon kívül elért egy-egy kiemelkedő teljesítményükkel /könyv, tanulmány, forrásközlés, bibliográfia/.

A pályázat elsősorban egyéni munkákról szól. Kivételesen társszerzők, illetve szerzői együttesek is pályázhatnak.

A pályamunkák megkivánt terjedelme három szerzői iv. Az 1978. évi pályázatban 1976-1978-ban elkészült munkákkal lehet részt venni, publikálásukra való tekintet nélkül.

Pályatételek ezuttal nem kerülnek meghirdetésre.

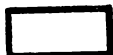
A pályázat keretében a főigazgató elnökletével működő bírálóbizottság - döntéséhez képest - két jutalmat ítél oda. A két jutalom együttes összege 14.000 forint, mely azonban a bírálóbizottság javaslata szerint növelhető vagy csökkenthető.

x

Pályázatként - rövid kérvény kíséretében - az elbírálandó mű kéziratának egy példánya nyújtandó be az OSZK Igazgatási Osztályára 1978. október 1-ig.

Budapest, 1978. április 26.

Igazgatóság

K Ö Z L E M É N Y

Az OSZK házi telefonkönyvének /1977. évi kiadás/ utánnnyomása elkészült. Igényelhetők az Igazgatási Osztálytól!

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRÓL

Olvasószolgálati gondok

"A könyvtár a könyvnek, nyomtatványoknak és írásos dokumentumoknak megőrzésre és olvasásra... szánt, e célra a l k a l - m a s s á t t e t t gyűjteménye."

Uj Magyar Lexikon

Amíg egy könyv a könyvtáron belül a l k a l m a s s á válik az olvasásra, sok munkafázison megy keresztül. A feldolgozás futószalagja természetesen nem érdekli az olvasót, annál inkább az, hogy a kért művet minél előbb megkapja. Az olvasókkal való foglalkozás az Olvasószolgálat fő feladata. A könyvtár jó vagy rossz munkájára az olvasótermekben derül fény. Az olvasó első reakciója az itt dolgozókat éri, türelmetlenségét, jogos vagy jogtalan panaszát nekünk kell orvosolnunk esetleg kivédenünk, ingerültségét levezetnünk.

Szeretnénk a jogos panaszokat minél inkább csökkenteni. Önvizsgálattal kezdjük. Mi az ami rajtunk mulik, amit rosszul, nem elég jól, esetleg hanyagul, amit hibásan vagy tájékozatlanságból tévesen végzünk. Vagy amit nem csinálunk, pedig feladatunk lenne. /Például mindig, mindenkivel maximálisan figyelmesnek és kedvesnek kellene lennünk/. Az általános olvasóteremben erre menet közben figyelünk, hiszen munkánknak nagyobb részét a nyilvánosság előtt végezzük.- Van elég javítanivalónk.- De nem szakíthatjuk ki magunkat a könyvtár egészéből. Ami nemcsak rajtunk mulik, azt közös erőfeszítéssel kell megoldanunk, hogy az OSZK mint nemzeti könyvtár betölthesse hivatását. Ezért minden érintett osztálynak szembe kell néznie a problémákkal.

Az olvasók szemszögéből nézve, ezek a problémák többnyire a n e m t e l j e s i t e t t kérésekből származnak. Okuk kétféle: feldolgozásból eredők és a "nem található" esetek.

1./ A feldolgozásból eredő problémák

Mindnyájan tudjuk, hogy a könyvtárba beáramló nyomtatvány és kézirat, stb. mennyiség "megemésztése" nem kis feladat. Amíg a l k a l m a s s á válik a használatra, ahhoz a szaktudáson kívül idő is kell. Ez az első nehézség. A könyvek többsége ugyan folyamatosan és rendszeresen feljut a raktárba, de mit ér ez az olvasó szempontjából, ha nem tudja kikérni, mert címleírása csak hónapok múltán kerül a helyére, a katalógusba. Ezen eddig némileg úgy segítettünk, hogy - ha többes példánya is volt - a Gyarápítási Osztályon visszakerestük a jelzetét. Sajnos az új szabályok miatt ezt a figyelmességet a könyvek beérkezése után már csak pár hétig tudjuk folytatni.

Az elvileg helyeseltető feldolgozási mód a gyakorlatban nem mindig válik be. Az egy példányos mű X betűt kap a jelzete elé, ami azt jelenti, hogy nem forgalmazhatjuk, tehát olyan mintha nem is lenne meg az állományunkban. Ilyen

pl. Gellériné - Rajnai N.: A magyar pályaválasztási szakirodalom bibliográfiája 1945-1970. A bajt tetézi, hogy a katalógusban a jelzet előtt nincs feltüntetve az X, csak a polcon van a könyv helyett őrjegy. Azután előfordul, hogy a második kiadás X-es, az első kiadás viszont nincs meg a könyvtár állományában, tehát az olvasó nem kap semmit. Az utánnyomás szintén X-es, de itt inkább meg lehet találni a korábbi kiadást, kivéve a jegyzeteket és tankönyveket, melyekből sokszor kizárólag X-es példányunk van, akárhányszor jelent is meg. /A különnyomattal ugyanígy jár. Ez esetben ugyan kikérheti a folyóiratot a Hírlaptárból, de sokat kell rá várnia./

Igy jutunk el egy másik, naponta többször megismétlődő problémához. A legtöbb panaszt a jegyzetek, tankönyvek és kötelező olvasmányok miatt kapjuk. Bár nem elsődleges szempont, hogy az egyetemi hallgatókat a nemzeti könyvtár lássa el tananyaggal, de tudomásul kell vennünk, hogy ők járnak hozzánk legtöbbször, leggyakrabban és kívánságaikkal - mi több - elvárásaikkal naponta többször kell foglalkoznunk. A jegyzetellátás hiányos volta köztudott. /Van olyan bölcsészkarri jegyzet, amely már 6 éve elfogyott, új kiadás pedig nincs belőle! / Furcsának tűnhet; de sok pedagógus és még több leendő pedagógus keres nálunk középiskolai tankönyvet. Nehezen törődnek bele, hogy nem kapják meg. Elég gyakran találkozunk a teljesítetlen kérések között azzal a lakonikus rövidegű indoklással, hogy: "le" és egy dátum vagy "rekat" és dátum, ami azt jelenti, hogy a könyvet illetve könyveket levitték a földszinten lévő osztályok egyikére, valamilyen feldolgozási hiba kijavítása céljából. Pl.: Jó Tibor: Bevezetés a szellemtörténetbe. 1976.jul.20.-Nehéz megértetni az olvasóval, hogy miért kell több évre kivonni a forgalomból. Ipolyi A.: Kisebb munkái 1-5. kötetét 1976.jan.27-én vitték le "javításra". De van olyan kurrens sorozat is, amelyet megjelenése óta még nem vehetett kézbe az olvasó. Ilyen a Magyar Műemlékvédelem 1973/74. évfolyama vagy a sokat keresett Magyar Néprajztudomány bibliográfiája 1850-1970., amit 1977. januárjában már állományba vettünk. - Az állományrevíziókor elvégzett sorozati jelzetek perszamai még nincsenek átvezetve az olvasói katalógusokba.- Az évkönyveknek nemcsak a feldolgozása, de a használata is mindig sok gondot okoz. Az új gyakorlat azonban még nehezkesebbé tette, mert az 1976.januárja után induló évkönyvek már nem a könyvraktárba, hanem a Hírlaptár raktárába kerülnek. Ez az intézkedés a hozzáférhetőségüket erősen akadályozza.

A könyveket a katalógusok teszik elérhetővé, de egyre nehezebben ismeri ki magát a bennük tájékozódni kívánó. Az új meg új szempontu katalógusszerkesztés, a végig nem gondolt különböző módosítások többnyire torzók maradnak, így se a rossz /ami ha következetes, még mindig jobb!/, se a javított, korszerűbb rendszer nem teszi a l k a l m a s s á a műveket a megtalálásra és olvasásra. A „Magyarország. Törvények, rendeletek” katalóguslapjai már annyira felduzzadtak, hogy kiismerhetetlenné váltak. Nem is beszélve a szakkatalógus utvesztőiről, amely bonyolultsága miatt egyre kevésbé használható. Még az ott dolgozó kollégák is sokszor elbizonytalanodnak a keresésben. Viszont javulni fog a helyzet, mert a Vezetői Tanács határozata alapján a katalógusok rekonstrukciója meggyorsul. Vigyáznunk kell, hogy az egyes osztályokon belüli részfeladatok megoldása szakmaszeretettől, a munka fölfokozottságával ne váljék

öncéluvá.

Tisztában vagyunk azzal, hogy megvan az indoka a késedelmes földolgozásnak és hogy mi miért nincs úgy ahogy kellene, s nagyon is megértjük, együtt érzünk munkatársainkkal, amikor nehézségeiket, túlterheltségüket látjuk és problémáikról beszélgetünk velük, de - mindez az olvasót nem érdekli; elégedetlenül, bosszusan távozik. Mi viszont úgy érezhetjük, hogy a legnagyobb igyekezetünk ellenére sem dolgoztunk megfelelően.

2./ A nem teljesített könyvkérések gondjaiból.

Sokszor, - a türeési határokon messze túl - nem tudjuk teljesíteni a kéréseket. Nem a késlekedő de jószándéku könyvtárosi munka miatt, hanem a felelőtlenség, a közösségi és etikai érzék teljes hiánya miatt. - Az olvasótermi kéréslapok hátlapján jelzi a raktáros, hogy az állományunkban lévő könyvet miért nem kapja meg az olvasó: éppen más olvassa, külső raktárból kell behozatni, kötészetben vagy fotózáson van /sajnos ez utóbbi két esetben teljesen bizonytalan a visszakerülés ideje. Különösen a fotó, xerox úgmennétét kellene hathatósan és biztonságosan megreformálni!/. A tárákba, vagy másik osztályra kihelyezett könyvek ott hozzáférhetők. - Nem kapja ugyan meg, de nem tartozik ide, ha a kért művet valamilyen egyéb okból nem forgalmazzuk /zárt anyag, stb./. Akkor kezd türelmetlenné válni az olvasó, ha "hiányt" jelzünk, ami azt jelenti, hogy már az 1965-ös állományrevíziókor sem volt meg és még ingerültebbé válik, ha a kéréslapot "nem található" megjegyzéssel kapja vissza. Különösen ha előző nap vagy korábban már használta azt a könyvet.

Ez esetben az olvasótermi könyvtáros ha lehet rögtön, vagy másnap megkezd "kutatómunkáját". Az eredmény siralmas. Ha a raktári polcon elosztják a művet, az előbb-utóbb kiderül, ez a kisebbik baj. Bizonyos típusú könyvek "lappanganak". Ilyen az egyetemi tananyag, némely kézikönyv és bizonyos témákra vonatkozó irodalom. Ezek hosszabb-rövidebb időre "elpárolognak", majd titokzatos módon előkerülnek. Ez alól az olvasótermi szabadpolc sem kivétel! Példa rá a Politikai kis szótár, melyet három évi távollét után egy reggel ismét a helyén üdvözölhattünk. Gyakori, hogy az alap példánynak hült helye, a kettősponos példány "forog", ezért kénytelenek vagyunk azt visszakeríteni a legálisan kölcsönző kollégától. Olyan alapvető művek is voltak és vannak, melyek kölcsönzésben vesztek el! Legbosszantóbb persze, a raktári polcra kéréslap nélkül elvitt, nagyon keresett művek esete. Az olvasó nem tudja befejezni a könyv olvasását, mert amit az előző nap használt, másnap már hiába kéri. Jó esetben hetek múlva, a vizsgaidőszak után megkerül. Ez a helyzet a kampány-irodalommal is, mint azt a hónapok óta tartó VIT vetélkedő bizonyítja. Átlag naponta 10-20 a nem teljesített kérések száma, ami azért sok, mert mindig ugyanazokat a legkeresettebb műveket nem kapják meg az olvasók, pedig a köztudatban az él, hogy "az OSZK-ban minden megvan." Legrosszabb a helyzet természetesen akkor, ha egy könyv végleg eltűnik. Ide tartoznak a bestsellerek, a ponyvák és a könyvtáros képzéshez szükséges irodalom. Rengeteg bosszankodás, energia megy ezek keresésére, 4-5 ember fölöslegesen dolgozik egyesek eléggé el nem ítélhető magatartása miatt. Nem is beszélve az újból való beszerzéssel járó nehézségekről, a "hiánycikkek" felkutatásáról, ami a Gyarapi-

tási osztályra is fokozott terhet ró.

Az elmondottakat javítási szándéku írásnak szántuk, hiszen a könyvtár jó munkája mindnyájunk közös ügye és érdeke, mint azt az 1978-as munkaterv is hangsúlyozza, hogy "... gyűjteményeink biztonságának, olvasóink zavartalan ellátásának feltételeit meg kell teremtenünk."- Tapasztalatunk szerint pedig, a házon belül se mindenki ismeri az Olvasószolgálat munkájának ezt a részét sem.

Jelen esetben szándékosan nem szóltunk a Hirlaptár gondjairól.

BORSOS JÓZSEFNÉ

A szerkesztőség reméli, hogy Borsos Józsefné sok konkrétumot is tartalmazó bírálatából az olvasók más tanulságot is le fognak vonni, mint azt, amit Kudara Károly az első magyar nyelvű "Könyvtártan"-ban, a múlt század végén valahogy ilyesféleképpen fogalmazott meg: "A könyvtárosok a könyvek első számú ellenségei". Éppen ezért várja az észrevételeket, javaslatokat, hozzászólásokat.

Az olvasói betűrendes katalógussal kapcsolatos gondok - gondolatok

I. Jelenlegi állapot

A katalógus több évtizeddel az első magyar címfelvételi szabvány életbelépése előtt keletkezett, így többféle címfelvételi szabály szerint készült cédulaanyag található benne. Pontosabban: a szabvány előtti idők anyaga, a szabvány létrejötté utáni kísérleti évek címfelvételi rendje, majd a modernebb, a párizsi katalogizálási konferencia álláspontjai, ajánlásai alapján épülő címfelvételi rendszer cédulaanyaga.

A háromféle címleírási gyakorlat egy katalóguson belül szétszórja az anyagot, szétfeszíti a katalógus mechanikus rendjét és igen nehéz problémák elé állítja a katalógus gondozóit. Magyarázatos választólapok, egyéni utalók készítése pl. éppen az említett okok miatt nélkülözhetetlen.

A történelmi rétegződés folytán kialakult következtelenségeket csak a szolgálati rekonstrukció javításainak /cédula és utalóvonatkozás/ teljes átvezetése után szüntethetjük meg részben, bár nem végleg, hiszen a katalógus földrajzi névanyagának kérdése, továbbá a nagymennyiségű tárgyszó kiemelése a katalógusból még a továbbiakban is rendezésre ill. befejezésre vár.

II. Észrevételek a katalógus anyagának rongálódásaival, hiányaival kapcsolatban.

A fentiekből is kiderül, hogy igen sok nehézséggel küzdenek a katalógus gondozói a katalógus javítása érdekében. A katalógus hiányai, a cédulák rongálódásai csak növelik problémáinkat.

Az olvasók különböző megjegyzéseket írnak a cédulákra, legtöbbször a könyv minőségére vonatkozóan. Előfordul, hogy ezek a megjegyzések igen hasznosak, konkrét adatokat közölnek a könyv szerzőjére /pl. anonim mű esetén/ vagy a címleírás egyéb adatainak javítására vonatkozóan. A megjegyzés helyességét ellenőrizzük, és szükség esetén javítjuk a cédulát. Természetesen ez nem szerencsés módszer észrevételek közzlésére, hiszen lehet, hogy csak több év múlva kerül a szerkesztő kezébe az esetleg fontos megjegyzéssel ellátott cédula.

Ha a könyv raktári hiány, és az olvasó ezért nem kapja meg, sok esetben ráírja a cédulára a "hiány" megjegyzést, sőt további véleményt is ír, kifogásolva, hogy miért van megtévesztő módon mégis a cédula a katalógusban. /Az 1965. és 1966. évi revízió ilyen megállapításai valóban nem kerültek átvezetésre a katalógusban./

Az olvasók gyakran nemcsak megjegyzéssel látják el a cédulákat, hanem ki is szedik az anyagot, a beiratkozásnál kapott figyelmeztetés ellenére. Jóformán nincs olyan hét, hogy az Olvasószolgálat dolgozói ne adnának vissza olvasó kezében talált cédulát a szerkesztőnek. A könyvtárosok nem vehetnek minden kiszedést észre, ezt bizonyítják az utólag észrevételezett hiányok, vagy az egyes rendszavak anyagánál tapasztalható keveredések is. A rekonstrukciós beosztásnál tapasztalhatjuk leginkább a katalógus hiányosságait. Hiszen előfordul, hogy ennél az u.n. lecserélő munkánál csak beosztunk cédulát a katalógusba, de ki nem szedünk - mert hiányzik az a címleírás, amelyet le kellene cserélni.

III. Javaslatok a katalóguscédulák hiányainak csökkentésére

- 1./ Állótáblát kellene elhelyezni a beiratkozási pultnál, a katalóguscédulák kiszedésének tilalmára utaló szöveggel.
- 2./ A beírók továbbra is tájékoztassák az olvasókat, hogy cédulát nem szabad kiszedniük a katalógusból.
- 3./ A könyvek szolgálati katalógusa az olvasói katalógussal párhuzamosan él. Kölcsönösen támaszkodik egymásra a két katalógus, mintegy kiegészítik egymást. Így az Olvasószolgálat állandó feladata, hogy egy keresett művet minden esetben a szolgálati katalógusban is ellenőrizzen. /Ezzel kapcsolatban különben egyre pozitívabbak a tapasztalataink./
- 4./ Fontos, hogy a könyvtárosok az észlelt hiányok miatt szóljanak az illetékeseknek. Többször elhangzik általánosságban az a megjegyzés, hogy egy-egy mű nincs bent a katalógusban, holott a szolgálati katalógusban megtalálták. Konkrét adatokat viszont csak ritkán kapunk. /A Katalógizáló Osztály vállalja adremán sokszorosított úrlapok szétosztását, vagy elhelyezését az emeleten, egy meghatározott fiókban. Ezekre a kartonokra a könyvtárosok felírhatják a megfelelő észrevételeiket a katalógus anyagával kapcsolatban./
- 5./ A katalógus közelében dolgozó könyvtárosok fokozottabban ügyeljenek nemcsak saját munkájukra, hanem mindannyiunk munkaeszközére: a katalógusra.

BÁNÁTI ISTVÁNNÉ

Az ISBD/S alkalmazásának néhány problémája
a kurrens magyar sajtóbibliográfia
tapasztalatai alapján

A Kurrens Időszaki Kiadványok című sajtóbibliográfia /a továbbiakban: SB/ 1976. évi 1. kötetének munkálatai lehetőséget adtak az új nemzetközi szabványtervezet, az ISBD/S /International Standard Bibliographic Description for Serials/ alkalmazására. A bibliográfiai leírások egységesítése, szerkesztése az ISBD/S First standard edition - az IFLA 1976 augusztusában Lausanne-ban megtartott konferenciájának anyaga - alapján készült. Jelen cikk az ISBD/S gyakorlati alkalmazásának problémái közül ismerteti néhányat, figyelmen kívül hagyva az ISBD/S később megjelent változatát.

A nemzetközi szabványtervezet előírásai bizonyos esetekben egyéni döntést engednek meg, bizonyos esetekre pedig nem terjednek ki, ilyenkor az ISBD/D szellemének megfelelő egyéni döntésre volt szükség.

AZ SB TARTALMÁVAL KAPCSOLATOS MEGOLDÁSOK

Az ISBD/S szerint egy időszaki kiadvány életének különböző szakaszairól készíthető bibliográfiai leírás: az első, az utolsó vagy egy közbúlsó szám alapján, a felhasználástól függően.

Az SB minden 1976-ban elsőként megjelent szám alapján készült bibliográfiai leírásokat tartalmaz. Az időszaki kiadványok egy részénél ez egyben az induló szám is, ezekenél a számozási adatokat és a kiadás évét "nyitottuk" míg régebben indult címek esetében egyszerűen leírtuk az 1976-ban elsőként megjelent szám számozási adatait és kiadási évét. Ez utóbbi esetben a cím indulási adatai a megjegyzésbe kerültek.

Az ISBD/S előírása szerint a Guidelines for ISDS által megadott kritériumok alapján döntöttünk a címváltozásról. A bibliográfia jellegéből fakadóan csak előző címeket adtunk meg, ezeket is csak 1976-ban induló címek esetében.

AZ EGYES ADATCSOPORTOK PROBLÉMÁI^x

A cím és szerzőség

Főcím

Ha a cím betűszó vagy szóösszevonás formában önállóan is címként van feltüntetve a címlapon vagy a címlapkiegészítőkön, ahol a cím teljes formájában is megtalálható, főcímnek a betűszó vagy szóösszevonás tekintendő, a cím teljes formája egyéb címként irandó le.

Ettől az előírástól a címléírasi gyakorlatban el kellett tekinteni, mivel egyre több kiadvány közli a címlapon vagy a címlapkiegészítőkön más tipográ-

^xA bekezdéssel jelölt szövegrészek az ISBD/S szövegének nem hivatalos fordításai.

fiával a cím kezdőbetűit, de ezek többnyire nem alkalmasak a kiadvány azonosítására. /Pld. az ItK inkább szakmai körökben, vagy az IM csak bizonyos korosztály számára jelenti az Irodalomtörténeti Közleményeket ill. az Ifjúsági Magazint./ Főcímnak tehát mindig a teljes címet tekintettük, a betűszó vagy szóösszevonás csak címváltozatként szerepel a megjegyzésben és a mutatóban.

A főcímet betűhíven kell leírni, de nem kell tükrözni a nagybetűk használatát és az írásjeleket.

E szabálynak megfelelően pótolunk olyan írásjeleket, melyek a főcím nyelvének helyesírási szabályai szerint szükségesek, és melyek nem változtatják meg adott cím besorolási helyét. Ugyanakkor elhagytunk címben szereplő írásjeleket, elsősorban a pontot. A címben levő pont ugyanis az ISBD/S központosítási jelével, az ágazati címet megelőző ponttal lenne összetéveszthető. Ha a cím értelmezése miatt szükséges, az ilyen esetekben a pont helyettesíthető vesszővel.

Abban az esetben, mikor az írásjelek megváltoztatása a betűrendbe sorolás megváltozását eredményezné, a főcím a kiadványon található formában szerepel a leírásban is.

A címben levő számozási adatokat, melyek számonként változnak, a számozási adatsorozatban kell leírni, a címben három ponttal /.../ jelezve az elhagyást.

A SB viszont nemcsak a számozási adatokat, hanem az azokhoz tartozó kifejezéseket is kiemelte, ha a címből való elhagyásuk nem változtatta meg a cím értelmét, vagy nem tette azt csonkává. /Pld.: Egészségügyi Minisztérium 1976. évi Költségvetése. Főcím a leírásban: Egészségügyi Minisztérium ... Költségvetése/.

De ha a számozási adathoz tartozó kifejezésnek a címből való elhagyása zavarná a cím értelmét, csak az adat került a számozási adatsorozatba, a hozzátartozó kifejezés a címben maradt. /Pld.: Az 5737. zsinagógiai év Naptára; a leírásban: Az ... zsinagógiai év Naptára/.

Párhuzamos cím

A párhuzamos cím számára is /mint az egész 1. adatsorozat számára/ elsődlegesen előírt forráshely a címlap vagy a címlapkiegészítők.

A párhuzamos címek számát ez az előírás jelentősen növeli, mivel címlap hiányában a kiadvány nyelvtől függetlenül párhuzamos címnek kell tekinteni a különböző nyelvű tartalomjegyzékek címeit is, ha ezek a címlapkiegészítőkön találhatóak. Ha a tartalomjegyzékeket és a rezümétet különböző nyelven nem a címlapkiegészítőkön tartalmazza a kiadvány, ez utóbbi címek is bekerültek a megjegyzésbe, mint a cím nyelvi változatai. /Pld. a Bányászati és Kohászati Lapok különböző ágazatain különbözőképpen szerepelnek idegennyelvű címek, ez a leírásban is tükröződik. A Kőolaj és Földgáz ágazat csupán főcímként tartalmazza a közös címet és az ágazati címet; párhuzamos címként csak az ágazati címek vannak a kiadványon. Mivel a párhuzamos címben a közös cím ^{pótlására}

nem ad lehetőséget az ISBD/S, itt is a kiadvány közlésformáját tükrözi a leírás: Bányászati és Kohászati Lapok. Kőolaj és Földgáz = Neft' i gaz = Erdöl und Erdgas = Oil and gas = Pétrole et gaz/.

Alcím és párhuzamos alcím

Az azonos forráshelyen található több alcím sorrendjét a tipográfia vagy a sorrendiség határozza meg. Két, különböző forráshelyen található alcím közül az ISBD/S szellemében azt kell leírni elsőként, mely a sorrendben az első forráshelyen található. A sorrendben második, stb. forráshelyen levő alcím csak akkor szerepel a leírásban, ha teljesen más információt ad, mint az első alcím, vagy ha jelentős elemmel /pl. testületi névvel/ egészíti ki az első alcímet. /Pld.: Déli Hírlap: politikai napilap: a Magyar Szocialista Munkáspárt Miskolc Városi Bizottságának politikai napilapja/. Az ismétlés azonban elkerülhető lenne, ha választani lehetne az alcímek közül.

Ha a címlapon vagy címlapkiegészítőkön párhuzamos cím/ek/ van/nak/ és az egyéb cím is több mint egy nyelven vagy írásmódon jelenik meg, mindegyik egyéb cím a hozzátartozó főcím vagy párhuzamos cím után irandó. Az az egyéb cím, amelyikhez nem tartozik sem a főcím, sem a párhuzamos cím/ek/, megjegyzésbe írható.

Ezt a szabályt kellett alkalmazni pld. a Demográfia leírásánál. De csak a szabály ismeretében válik nyilvánvalóvá, hogy az angol alcím a többivel egyenértékű, csupán a központozási rendszer nem teszi lehetővé, hogy az 1. adatszoportban szerepeljen. /Demográfia: népeségtudományi folyóirat: a Magyar Tudományos Akadémia Demográfiai Bizottsága és a Központi Statisztikai Hivatal folyóirata = Demografija: zurnal Demograficeskoj komissii Vengerskoj akademii nauk i Central'nogo statisticeskogo upravlenija... Az alcím nyelvi változata: a population quarterly of the Committee for Demography of the Hungarian Academy of Sciences and the Central Statistical Office./

A szabály alapján tehát egy olyan adat is megjegyzésbe kerülhet, amely elsődleges forráshelyen szerepel.

Ha a kiadványnak egynél több címlapja van ..., a főcím a kiadvány nagy részének megfelelő nyelvi vagy írásmódu címlapról veendő... . Más címlapról vagy címlapkiegészítőről vett címek a megjegyzésbe kerülnek.

E két pont ellentmondásban van az ágazati címre, a párhuzamos címre ill. az egyéb címre vonatkozó előírásokkal:

A leírt kiadványon, de nem a címlapon vagy a címlapkiegészítőkön megjelenő ágazati cím /párhuzamos cím ill. egyéb cím/ szögletes zárójelben irandó le.

Az ellentmondást úgy szüntette meg az SB, hogy az 1. adatszoport minden olyan adata, mely nem a címlapon vagy a címlapkiegészítőkön fordult elő, ill. valamilyen szabály alapján a leírásban nem szerepelhetett, megjegyzésbe került.

Szerzősége vonatkozó közlés

A közreadó testületeket csak akkor kell leírni szerzői funkcióban is, ha a címek egyike sem tartalmazza a testületi nevet. A testületek funkcióit azokkal a kifejezésekkel irtuk le, ahogyan a címlapon vagy a címlapkiegészítőknél megjelentek. Kivéve a kiadó, kiadja, közreadja kifejezések, melyeket elhagytunk, hiszen a megelőző központosítási jel (/) pontosan a szerzőségi funkciót fejezi ki.

A szerkesztői funkciókat rövidítve irtuk. Ha a szerkesztői funkció/k/ több nyelven szerepel/nek/ a címlapon vagy címlapkiegészítőknél, csak a főcím nyelvén, ennek hiányában sorrendben az első nyelven meglévő szerkesztői funkció került a leírásba.

Az ISBD/S lehetőséget ad arra, hogy ha egy szerkesztői funkcióban több személy van feltüntetve, az első leírása után a többi elhagyható. A gyakorlatban ez néhány furcsa leírást eredményezett. /Pld.: Magyar Textiltechnika ... / fel. szerk. Füsti Pál; szerk. biz. vezető Füsti Pál ... [et al.].../

Ha a főcím közös címből és ágazati címből áll és külön-külön alcím és szerzőség vonatkozik a közös címre ill. az ágazati címre, az ISBD/S által előírt leírás felépítése:

A főcím közös cím része : alcím / szerzőség. A főcím ágazati cím része : alcím / szerzőség = A párhuzamos cím közös cím része : párhuzamos alcím / szerzőség. A párhuzamos cím ágazati cím része : párhuzamos alcím / szerzőség

A fenti adatok legtöbbször szerepel pld. a Periodica polytechnica összes ágazatánál. Így a leírás megfelel ugyan az ISBD/S szellemének, de ennek következménye az, hogy elválik egymástól a főcím két része: a közös cím és az ágazati cím. A kulscím majdani feltüntetése esetleg megoldást ad erre a problémára.

Kiadás

Egy kiadvány különböző nyelvű kiadásait csak akkor lehet a 2. adatsorporttal kifejezni, ha minden nyelven azonos a főcím.

A Therapia Hungarica ezen a címen jelenik meg angolul, franciául, németül és spanyolul; oroszul pedig Vengerskaja farmakoterapija címen. Erre az esetre az ISBD/S nem ad megoldást. A sajtóbibliográfiában mind az öt kiadvány leírásának megjegyzéséből derül ki a kapcsolat. Másik megoldás az lehetett volna, hogy a négy Therapia Hungarica címen megjelenő kiadványnál 2. adatsorportként szögletes zárójelben ([]) irtuk volna le a nyelvi kiadásra vonatkozó közlést, az orosz kiadás címét pedig megjegyzésként. Az SB-ben alkalmazott megoldás világosabban jelzi, hogy mind az öt kiadvány kapcsolatban van egymással.

Számolás

As ISBD/S szabályozza, hogy ha a kiadvány teljes számítása kétféle, az egész adatsortot kétféleképpen kell leírni egyenlőségjellel (=) összekötve őket. Magyarországi kiadványoknál - eddigi gyakorlatunkban - csak egy-egy adat kétféle jelölése fordult elő, nem pedig az egész adatsorté. A következő megoldást választottuk: Meteor - 6. évf. 1. = 31. sz. (1976). -...

Impresszumadatok

A kiadó helye rendszerint azonos a megjelenési hellyel. Az ISBD/S nem ad szabályt arra az esetre, amikor a címlapon megjelenési helyként szereplő helynév nem azonos a kiadó helyével. Az SB a következőképpen jelöli ezt az esetet:

Heves Megye Statisztikai Évkönyve ...

. - Eger [megjelenési hely]; Budapest: Statisztikai K. ...

A kiadás évének az időszaki kiadványok szándékolt megjelenési évét tekintettük.

Az évkönyv jellegű kiadványoknál a címlapon közölt megjelenési év lett a kiadás éve, mely azonos lehet a tárgyévvel, vagy eltérhet ettől.

Az évenként négyszer vagy ennél gyakrabban megjelenő kiadványok nem mindig tüntetnek fel külön megjelenési évet, ezeknél a tárgyév lett a kiadás éve.

Tárgyév ill. szándékolt megjelenési év meglétékor figyelmen kívül hagytuk a nyomdai indexszámból vagy más forrásból származó, későbbi megjelenésre vonatkozó adatokat. /Az ISBD/S nem kötelező adatként lehetőség van a nyomás évének jelölésére, ezt az adatot az SB nem adja meg./

Szándékolt megjelenési év ill. tárgyév hiányában sorrendben a következő forrásokból kell megállapítani a kiadás évét:

copyright év pld: Agrártudományi Egyetem Közleményei
számosási adat: 1975.

kiadási év: cop. 1976.

nyomdai index pld: Élet és Tudomány Kalendáriuma
számosási adat: 1977.

nyomdai indexben: 76

kiadási év: [1976]

külső forrás pld.: Divatinformációk

számosási adat: 1976/77, ősz/tél /

Az OSZK kardexéből derült ki, hogy ez az 1976-ban elsőként megjelent szám,

kiadási év: [1976]

Terjedelemadatok

Nem kötelező adat az ISBD/S-ben a mellékletek feltüntetése. Az SB csak abban az esetben jelölte, hogy a kiadványnak melléklete van ill. abban az esetben tüntette fel a kiadvány mellékletének címét, ha ez a melléklet az 1976-ban elsőként megjelent számhoz tartozott.

Sorozat

A sorozat számozási adatait az ISBD/S alapján adja meg az SB, de csak a leírt kiadvány 1976-ban elsőként megjelent számára vonatkozóan.

Megjegyzések

A kiadvány periodicitásának jelzésében - az SB jellegének megfelelően - csak a leírt számon közölt megjelenési gyakoriságot tüntettük fel, és csak akkor, ha a cím vagy az alcím nem tartalmazta ezt az adatot.

Megjegyzésbe került minden olyan adat, melyet a leírás nem tartalmazott /pld: indulás, előbbi cím, stb./, valamint a leírás adatait kiegészítő adatok /pld. címváltozatok, két nyomda esetén ezek funkciója, stb./.

ISSN és ár

A sajtóbibliográfia munkálatai időben egybeesnek a magyar ISSN Iroda működésének kialakulásával, beindulásával, Az első fázisban a kiadványok nagy része ISSN számot kapott. A következő évek feladata lesz a kulscimek és az ISSN számok összevetése, így a kulscimek felhasználására is csak ezután kerülhet sor.

NAGY ZSOLTNÉ

"Stratégiai" kérdések a KMK összdolgozói értekezletén

A szokásosnál kissé későbbi időpontban, III. 23-án került sor a KMK-ban az 1977-es évben végzett munkát értékelő megbeszélésre.

A 24 oldalas részletes beszámolót minden dolgozó előzőleg már kézhez kapta, s ezért Papp István igazgató sem kényszerült felolvasására, hanem módja volt a tények és adatok ismeretét feltételezve az intézmény legfontosabb problémáiról, aktuális feladatairól mérlegelő értékelést adni s ezzel az együttes gondolkodást, a vitát ösztönözni.

A bevezető előadás és az annak nyomán kialakult több órás beszélgetés - helyenként éles vita - legfontosabb csomópontjai a következők voltak:

1. A szolgáltatás és a kutatás részaránya a KMK munkájában. A kívülállóknak gyakran hajlamosak általában főhivatású kutatóhelyként kezelni intézményünket, holott a munkatársaknak csupán kisebbsége /10-20%-a/ foglalkozik elsősorban kutatással. /S még ez a néhány fő sem kizárólag azzal, hanem egyidejűleg szakfelügyeleti-, módszertani-, oktatási feladatok ellátásával is./ Akarva-akaratlan is energiánk döntő többségét a szolgáltatásokra /Uj Könyvek, Könyvtári Figyelő, Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom Bibliográfiája, Könyvtár és Művelődés - hogy csak a legfontosabb magyar nyelvű kiadványokat említsük/ kell fordítanunk, holott a fejlesztési, kutatási feladatok elvégzésének szükségessége a többség számára nyilvánvaló. Az intézmény fejlesztése az ismert okok miatt lehetetlen, ezért csupán a meglévő feszültségek ismételt megfogalmazására kerülhetett most is sor.

A feladat mindenesetre egyértelmű: az eddigieknél intenzívebb, szélesebbkörű kutatómunkára és egyúttal a meglévő szolgáltatások folytonos továbbfejlesztésére van szükség. A megoldás utjai már korántsem ilyen világosak.

2. Kikerülhetetlen vitatéma volt ismét a KMK viszonya más intézményekhez, hatóságokhoz. Érdeemes volna elgondolkodni a KM Könyvtári Osztályához fűződő kapcsolatunk néhány vonásán, s az OSZK-hoz való tartozásunkat is tovább lehetne fejleszteni, elsősorban a konkrét feladatok végrehajtása során.

A vita során ismét megerősödött az az álláspont, amely szerint a kisebb feszültségek ellenére is a Nemzeti Könyvtárhoz kötő szálak megtartása, sőt megerősítése alapvető szakmai- és egyúttal létérdeke is a KMK-nak.

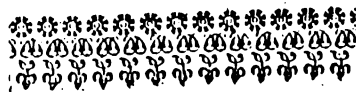
3. Többen felvetették a KMK összetételére, szerkezetére vonatkozó kérdéseket. Nagyon jogosnak látszik a kritikai megjegyzések többsége, hiszen az Oktatási Osztály munkáját a felsőoktatási intézmények is elláthatnák, az Uj Könyvek c. kiadványt az OSZK is előállíthatná, az Olvasáskutatási Osztály léte akár az MTA Szociológiai Intézetben is elképzelhető stb.- mégis újra meg újra be kellett látniok a beszélgetések résztvevőinek, hogy intézményünk összetételének heterogenitása a gyakorlati szükségletekből származó adott-

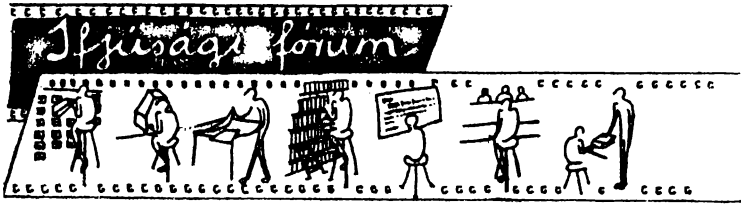
ság, melyet a jelenlegi körülmények között alapvetően módosítani, megváltoztatni nem is lehet. Így ez a heterogenitás egy sereg gyakorlati nehézséget is magával hoz: a feladatok széttöredezettsége a munkatársakban növeli az elszigeteltség érzését s a felelősségérzet jogossága sem olyan nyilvánvaló sok esetben.

Végül ebben a nagyon rövidre, vázlatosra fogott ismertetőben is szót kell ejtenünk két javaslatról. Jó lenne - hangzott az egyik - ha az intézmény legfontosabb feladataival kapcsolatos írásos előterjesztéseket /döntésselőkészítő tanulmányok, tervezetek, kutatási jelentések stb./ nem csupán szűkebb szakmai kör vitatná meg, hanem - egy-egy az egyéb érdeklődőkkel kibővült - fakultatív összdolgozói értekezlet résztvevői is tájékozódhatnának, illetve véleményüket nyilváníthatnák az időszerű kérdésekben.

A másik, nem egészen új javaslat értelmében az eddigieknél jóval nagyobb energiákat kellene összpontosítani a valamiképpen Sallai - Sebestyén féle kézikönyv utódiának, folytatásának is tekinthető könyvtártudományi, informatikai monográfia /esetleg szöveggyűjtemény/ - sorozat szerkesztésére, megírására, megalkotására akár a napi feladatok részleges háttérbe szorításának árán is.

NAGY ATTILA

A KISZ-élet hírei

1978. április

Április 7-én hosszú előkészítés után megkezdte működését az irodalombarátok köre. A szakkör havi egy alkalommal tart foglalkozást. Tervei között író-olvasó találkozók rendezése és irodalmi szinpadai lépések is szerepelnek.

Április 7-től 9-ig az OSZK kamarakórusa részt vett az országos kamarakórus fesztiválon, Pécsen. Kórusunk szerepléséről a szakmai vélemények elismeréssel szóltak.

Április 14-én a költészet napja alkalmából Nagy Lászlóról emlékeztünk meg /Nagy Zoltán vezetésével/. Felhasználtuk a költőt bemutató rádióműsor anyagát, s felolvastuk néhány versét.

Április 21-én Simon István zenés összeállítását hallgathatták meg a klub látogatói.

Április 27-én taggyűlést tartottunk, amelyen megemlékeztünk az április 20-án tragikus közlekedési balesetben elhunyt Mikolai Ágnesről, s aktuális kérdéseket beszéltünk meg /a majális előkészítése, az uszodabérlet-akcióban való részvétel feltételei, a kedvezményes kulturális- és sportbérletek jutalomként való kezelése/.

Április 30-án az OSZK labdarúgó csapata részt vett a VIII. kerületi sport-szövetség május 1. tiszteletére kiírt villámtornáján. A tartalékosan kiálló csapat egy döntetlennel és egy vereséggel a 6. helyet szerezte meg, s a játékosok emléklapot kaptak.

Összeáll.: Farkas Ágnes és Freisinger Jenő.

Az intenzív nyelvtanfolyam ne legyen az egyetlen lehetőség

Balogh Judit cikke /OSZK Híradó, 1978. 1-3. sz./ áttekintést ad azokról a nyelvtanulási formákról, amelyek jelenleg rendelkezésre állnak, az intenzív nyelvtanfolyamot is megemlítve, mint a legeredményesebb formát. Köztudott, hogy ezzel rövid idő alatt nagy előrehaladást lehet elérni. Nem csoda, ha a fiatalok szemében céllá is vált, s nagyon is számon tartják, kit, mi-

lyen indoklással és mikor küld az intézmény ilyen tanfolyamra. Csábító lehetőség ez, mintegy "ugrás a jövőbe".

A nyilvánvaló előnyök mellett kevés szó esik ennek a formának az árnyoldalairól. Hozzászólásomban - személyes tapasztalatok alapján - ezeket a negatívumokat szeretném tudatosítani, hogy egyben leküzdésükre is javaslatot tehessek.

Az OSZK-sok számára a Kulturális Minisztérium megrendelésére, a TIT munkaközössége által szervezett tanfolyamok érhetőek el. Ez a munkaközösségi forma - esetlegességei miatt - korántsem aknázza ki azt a nagy potenciális lehetőséget, ami az intenzív keretekben rejlik. A felvételi vizsga ellenére a hallgatók tudásszintje eléggé eltérő. Emellett a felvételi csak napokkal /legfeljebb két héttel/ előzi meg a tanfolyam kezdetét, így semmiféle speciális felkészülésre /pl. a felvételi során kiderülő hiányosságok eltüntetésére/ nincs mód. A tanfolyamon azután nehezen kovácsolódik össze a társaság, az egyéni érdekek kiütkeznek, a gyengébbek visszahúzzák a jobban felkészülteket. A lexikai anyag meglehetősen esetleges, bőven tartalmaz a társalgási készség kialakítása szempontjából felesleges elemeket, s mindez olyan mennyiségben zudul a hallgatókra, hogy képtelenek megemésztetni, begyakorolni, aktív szókinccsá alakítani. A házfeladatokkal is elmegy 3-4 óra, s a ráfordított idő mennyiségét tekintve az írás többnyire tulsúlyban van a gondolkodással szemben.

Hogyan reagál erre az információöszönre a nyelvtanfolyam átlagos hallgatója? Először lelkesen beleveti magát a tanulásba, azután kétségbeesik, dühösen még egyszer rákapcsol, s mire sor kerül a vizsgára, tökéletesen kikészül. Ha átmegy, örülhet a sikernek. De végeredményben nem járt sem jól, sem rosszul: megspórolt egy félévet, de annyival többet öregedett közben. A középfokú nyelvizsga-papírt két év után már nemigen fogadják el a fontosabb külföldi ösztöndíjak odaítélésekor. A szókinccs, s főleg a nyelvtani ismeret pedig fokozatosan bépül.

Ennyi - szándékosan kiélezett - hátrány ellenére is: jó az intenzív forma. Jó annak, aki ösztönösen, a "fülével" tanul, s nem körülményeskedik a helyesírással, a precíz szótári alakokkal. Aki nemcsak szavakat, hanem előregyártott mondat-panelet, társalgási fordulatokat is képes megtanulni. Aki - bár igénytelenül - könnyen, megállás nélkül beszél. Én nem ilyen típus vagyok, s emiatt volt is elég bajom. S van mindenkinek, aki tulságosan hozzászólt az "értelmes" tanuláshoz, a strukturákhoz, a jelenségek értelmezéséhez. Aki az odailő nyelvtani szabályokból akarja "levezetni" a mondatot.

Mit lehetne tenni, hogy az ilyen típusú emberek is jól megtanulhassák az adott nyelvet? /Valószínűleg ezek vannak többségben./

A tapasztalatok rendszerezőbb összegyűjtése után javaslatot lehetne tenni az említett TIT-munkaközösségnek az alkalmazott módszer javítása céljából. /Néhány ötlet, a fent leírt tények alapján: az OSZK félévvel a tanfolyam valószínű kezdési időpontja előtt döntse el, kit küld a tanfolyamra. Ezután rövidesen kerüljön sor a felvételi vizsgára, s akik gyengébbnek ígérkeznek, kapjanak részletes utmutatást felkészülésük meggyorsítására. A TIT

jó előre gondoskodik tankönyvekről és megfelelő tanárokról, adjon az eddiginél részletesebb, de alaposabban kiválogatott szöveget. Végül: a tanárok kapjanak "prémiumot" - a vizsgán átment hallgatók számától és a bizonyítvány fokozatától függően./

Emellett jobban figyelembe kellene venni az egyéni adottságokat, s akiknek nem felel meg az intenzív forma, de nyelvtanulásukra szüksége van az intézménynek, azok más lehetőségeket kapjanak. Ilyen lehetőség volna pl. egy egyhónapos tanulmányi szabadság. Néhány napos fonetikai képzés után, s a kereskedelemben kapható hangzóanyagok használata mellett, mindenki egyénileg is megtanulhatná a társalgáshoz leginkább szükséges 1000-1500 szót és kifejezést, valamint az alapvető nyelvtani szabályokat. Ezután lehetne megszervezni egy 2-3 hetes intenzív társalgási kurzust /ezt már házi feladatok és komolyabb szókincsbővítés nélkül/. A középfokú bizonyítvány megszerzése után ugyanezt folytatni lehetne, de most a finomabb nyelvtani, nyelvhasználati, stilisztikai szabályok, a fordítástechnikai problémák kerülnének előtérbe. A szókincszet főleg fordítási feladatok segítségével lehetne nagy útemben bővíteni. /Mindez az intenzív nyelvtanfolyamnál jóval kisebb költségeket, kevesebb kieső munkaidőt jelentene, emiatt többen is részesülhetnének benne. Az egyénhez jobban alkalmazkodna, de természetesen nagy szorgalmat, fegyelmezett időbeosztást is feltételezne./

Nyelvkulturánk növelésére más utat is el tudok képzelni. Nagyon fontos, hogy egy-egy nyelvet magas fokon elsajátítsunk, de úgy vélem, több nyelv alapfokú tudása ugyancsak nagy mértékben bővítené a külföldiekkel folytatható kommunikáció lehetőségét. A magam részéről tehát nem tartanám irreálisnak célul kitűzni: minél több fiatal tanuljon meg 3-4 világnyelvet alapfokon. Meggyőződésem, hogy bizonyos szűk /4-500 szavas/, de gondosan kiválogatott, s az egyén tevékenységi köréhez, életkörülményeihez illeszkedő szókincs, valamint a nyelvtani alapok birtokában azoknak a gyakorlati feladatoknak a többségét meg lehet oldani, amelyek az idegen nyelv használata során előfordulnak /a szakirodalom tartalmi áttekintése szótár segítségével, külföldi kollégák kalauzolása Budapesten, szakmai problémáink tömör ismertetése stb./.

Akármilyen utat választunk is, annyi bizonyos, hogy az intenzív nyelvtanfolyamra való - kevés számú munkatársat érintő - beiskolázással még korántsem tudta le az intézmény a nyelvi képzés gondját. Több figyelmet kellene fordítani a fiatalok kiválasztására, az egyéni sajátosságokra, a lehetőségek bővítésére, valamint az idegennyelvi kultúra "karbantartására" /amire a KISZ által kezdeményezett különféle nyelvi körök, kezdeményezések szolgáltatnak jó példát/.

MÁNDY GÁBOR

336-597

A latin tanfolyamokról

Mint arról az OSZK Híradó már korábban beszámolt, a latin tanfolyam 1976 óta rendszeresen folyik vezetéssel, heti egy órában /a nyári szünet kivételével/. A ma már haladó szintű tanfolyam résztvevői - szám szerint hatan - nagy vonalakban megismerkedtek a gimnáziumok első és második osztályos anyagával, és elsajátították a latin nyelvtan legfontosabb alapelemeit. Az eddigi nyelvtanközpontuság kiegészítéseképpen a jövőben a szövegolvasás intenzívebbé tételét tervezzük. Nagyon hasznosnak ígérkezik e módszer a szókincs gyarapítása szempontjából is. Ugyanakkor a szövegek - melyeket az ókortól szinte napjainkig tartó latin nyelvű írásbeliség gyöngyszemeiből igyekszünk kiválogatni - remélhetőleg több élvezetet fognak nyújtani, még akkor is, ha egyik-másik részlet lefordítása nem kis fejtörést okoz majd. Ilymódon kb. egy-másfél éven belül eljutnak a résztvevők arra a szintre, hogy bármilyen latin szöveget képesek lesznek könnyen megérteni szótár segítségével. Ehhez azonban további töretlen lelkesedésük és kitartó szorgalmuk szükséges.

Örvendetes módon olyan nagy volt a latin nyelv iránti érdeklődés a könyvtárban, hogy 1977. októberében a kezdők számára újabb tanfolyam indult. Ennek vezetője Heltai János. A hét fős csoport tanmenete a haladó csoportéhoz hasonló. Jelenleg az első gimnáziumi latin könyvből a nyelvtan alapjaival ismerkednek.

VÁSÁRHELYI JUDIT
134-400/31

Megalakult az angol nyelv barátainak köre

Ez év tavaszán - hosszas előkészületek után - megkezdte működését az angol nyelv barátainak klubja. Ugy tervezzük, hogy kb. havonta egyszer jövünk össze. Céljaink a következők: lehetőséget és keretet szeretnénk nyújtani azok számára, akik szívesen hallgatnak angol szót és szívesen beszélnek angolul. E cél érdekében találkozásokat szervezünk könyvtárunkba látogató külföldi szakemberekkel; beszédfelismerési készségünk fokozása céljából magnetofonról általános szövegeket, rádiófelvételeket akarunk meghallgatni, előrelátólag tanár közreműködésével /interjúk, riportműsorok, rádiójátékok, hírek és kommentárok stb./; népdalokat tanulunk és hallgatunk, megpróbáljuk megfejteni a népszerűbb slágerek szövegét; angol nyelvű feliratos és felirat nélküli filmeket néznénk meg, megvitatta a bennük előfordult érdekesebb nyelvi fordulatokat, grammatikai problémákat /a feliratos filmek fordítástechnikái.

gyakorlasként jöhetnek elsősorban számításba/. Végül egymással is beszélgetnénk angol nyelven, a politikai, kulturális és szakmai újdonságok kapcsán.

A fentiek még inkább tervek. Első összejövetelünkön azonban már túl vagyunk. Március 16-án a KMK előadótermében Bryan Luckham szociológussal, a manchesteri egyetem tanárával Angliáról, Magyarországról, a fiatalok életmódjáról és egyéb kérdésekről beszélgettünk. A résztvevők szerint ez a kötetlen beszélgetés élvezetes volt. Szeretnének még sok hasonló "csevegésen" részt venni!

Klubunk még csak az első lépéseknél tart. Reméljük, lelkesedésünk nem huny ki később sem. Segítséget, friss ötleteket vagy hasznos módszertani tanácsot örömmel elfogadunk minden érdeklődőtől!

GYÓRINÉ KISS ÉVA
135-420

Orosz nyelvű filmek megtekintése

Sokunk gondja, hogy az ilyen-olyan szinten megszerzett nyelvtudás - gyakorlás hiányában - csak kopik. Ez ellen próbáltunk tenni valamit a KMK-ban, oroszul tudók vagy az orosz nyelv iránt érdeklődők, még 1977 első felében. Olyan formát kerestünk, amely aránylag kevés időt és energiát igényel, mégis lehetővé teszi a gyakorlást. A filmre esett a választásunk, annál is inkább, mivel a Gorkij Moziban, majd a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában nyílt ilyen lehetőség. Így hétfőnként - mindkét helyen ugyanis ekkor, sajnos azonos időpontban vannak a vetítések - alkalmilag társulva, kinek melyik hét felel meg, moziba megyünk. Tisztában vagyunk azzal, hogy ez nem több passzív gyakorlásnál, a nyelvi megértést segítő egyik lehetséges formánál, de a semminél jóval több. Kezdeményezésünket szeretnénk rendszeresebbé tenni, s kiterjeszteni az egész OSZK-ra. Szeretettel várunk tehát minden csatlakozni kívánót!

SZINAINÉ LÁSZLÓ ZSUZSA
134-000/295

"Cseregyerekek" voltunk

A nályakezdő fiatalok munkahelyi beilleszkedésének megkönnyítése közügy. Munkahelyemen, a Könyvtártudományi és Módszertani Központban is a dolgozók igen nagy százaléka 35 év alatti.

Ugy gondolom, a KMK-ban nincs rossz dolguk a fiataloknak. Idősebb, ta-

pasztaltabb kollégáink és vezetőink számos lehetőséget adnak a képzéshez és a továbbképzéshez, szakmai ismereteink bővítéséhez. Ez a szellemi környezet, a KMK-nak az ország könyvtárügyében betöltött szerepe az átlagosnál szélesebb látókört nyit a fiatalok előtt, módot teremt kapcsolatok kialakítására más - vidéki és fővárosi - könyvtárak munkatársaival, s megkönnyíti a könyvtárügyben való általános tájékozódást.

Mindez jó és fontos, de az esetek egy részében nem elegendő. Különösen azért nem, mert a fiatalok közül néhányan diploma nélkül, érettségi vagy a könyvtárosképző szaktanfolyam elvégzése után, csekély könyvtári gyakorlattal, vagy éppen gyakorlat nélkül kerültek a KMK-ba, többnyire adminisztratív munkakörbe. Többükről pár év leforgása alatt kiderül, hogy véglegesen eljegyezték magukat a könyvtárosi pályával, s helyüket vélték megtalálni a KMK-ban, továbbtanulnak egyetemeken, főiskolákon. Ahhoz azonban, hogy a jövőben teljes értékű munkatársként állhassák meg itt a helyüket - a már megszerzett elméleti tudás birtokában - fontos lenne számukra a könyvtári gyakorlattal való megismerkedés, személyes részvételük egy nagykönyvtár munkájában. Erre az igényre kézenfekvő megoldásként kínálkozott az Országos Széchényi Könyvtár és a KMK megegyezése, "cseregyerek akció", melynek mint a KMK dolgozója /egyben negyedéves magyar-könyvtár szakos levelező bölcsészhallgató/ az elmúlt évben részese lehettem.

Csaknem egy évet töltöttem az OSZK két osztályán, a belső könyvtári munka "klasszikus" színterein, a Gyarapítási és a Feldolgozó Osztályon. Mindkét osztályon igen szívesen és segítőkészen fogadtak. A Gyarapítási Osztályon megismertem a gyarapítási munkafolyamat menetét, a dokumentum útját a beszerzéstől az olvasókig. Az általános tájékozódás után új, és csaknem önállóan megoldandó feladat várt rám: az ún. csoportos periodikus anyag /amely korábban a Kisnyomtatványtár gyűjteményébe tartozott/ gyarapítása és nyilvántartása az 1976-os tárgyévtől kezdődően. /Erről már beszámoltam az OSZK Híradó 1977. évi 1-3. számában./

Talán a periodikus kiadványokkal kialakult "bensőséges" kapcsolatnak tudható be, hogy a könyvtári gyakorlat második felében a hírlapfeldolgozókhöz kerültem. Sajnos, ezuttal - a sürgető határidő miatt - a feldolgozási munkafolyamat egészének bemutatása elmaradt: egyenesen a készülő kurrens magyar sajtóbibliográfia munkálataiba csöppentem; ami a hírlapok és folyóiratok valamint a könyv-jellegű periodikus anyag alapos megismerését igényelte.

Bár a könyvtári munkafolyamatokban lépésről-lépésre történő személyes részvétel, a "futószalag" egyes állomásainak elmélyültebb, alaposabb megismerése talán több tanulsággal, ismerettel szolgált volna, végső soron a "vendéglátók" szempontjai is érthetőek: egy ilyen, meghatározott teljesítményekkel számoló "üzemben" minden könyvtároskéz teljes kihasználására szükség van.

Mindenképpen hasznosnak - sőt folytatandónak - tartom a kezdeményezést, amely a fiatal könyvtárosok szakmai ismeretei bővítése, nemzeti könyvtárunk gyakorlatának tanulmányozása mellett módot teremt az OSZK és a KMK munkatársai közötti kapcsolatok erősítésére, elmélyítésére.

PÁL TIBORNÉ 336-597

+

1977 januárjában én is "cseregyerekként" kerültem a Könyvtártudományi és Módszertani Központba. Az ott töltött szűk egy esztendő alatt két osztály munkájával ismerkedtem meg alaposabban. A kezdeti időszakban - talán személyes adottságaimból fakadóan - meglehetősen bátortalanul mozogtam a számomra addig teljesen ismeretlen környezetben. Először az akkor frissen alakult Kapcsolatszervezési Osztályhoz soroltak be, amelynek változatos feladataiból kezdettől fogva részt kaptam. Segítettem a költözködésben, rendeztem az osztály kezelésében lévő kiadványtárat, elláttam a kiadványkérésekkel kapcsolatos teendőket, esetenként helyettesítettem a kézbesítőt. Az év tavaszán áthelyeztek az Állományépítési Osztályra, ahol segítőkész jóakarattal fogadtak. Fokozatosan megismertem az ott folyó szerkesztőségi munka valamennyi fázisát /a könyvek ki- és becsomagolásától bizonyos szellemi részfeladatok önálló ellátásáig/. A KMK-ban eltöltött idő számomra annyiban volt eredményes, hogy számos emberrel sikerült megismerkednem, többekhez közelebb kerülök, olyanokhoz, akiket addig még talán látásból sem ismertem - bár végső soron egy intézménynél dolgoztunk.

A csereakció alapgondolatát magam is helyeslem, különösen kölcsönösségi alapon. Úgy érzem azonban, hogy az OSZK-nak jobb szolgálatot tett volna, ha a választás olyan munkatársra esik, aki - visszatérve eredeti munkakörébe - közvetlenül hasznosíthatta volna szerzett ismereteit, tapasztalatait. -

FRÁTER ZOLTÁN

El kell kezdeni!

A munkahelyi tornáról

Manapság sok szó esik a munkahelyi tornáról. Hallhatunk róla a rádióban, láthatjuk a tévében, mégis, a nagy propaganda ellenére, az emberek többsége csak amolyan vicces, jópofa dolognak tartja, nem veszi komolyan. Valahogy úgy állunk ezzel is, mint a dohányzással.

Korunk betegsége az idegi túlfeszítettség és a testi tespedtség. Az ember reggel bemegy a hivatalába, leül az íróasztala mellé, majd délután hazamegy, beül a karosszékekbe, nézi a tévét vagy olvas, még a háztartási munkát is gépek végzik el helyette. A több mozgásra aránylag kevés lehetőség van, hiszen a sportpályák, tornatermek, uszodák rendszerint nagyon szűknek bizonyulnak, s időnk is nagyon kevés van.

Munkaidőben biztosít testedzési és felfrissülési lehetőséget a munkahelyi torna. Nem több, mint napi 10 perc, de ezt a kieső időt a felfrissült "munkaerő" nagyobb teljesítménye bőven kárpótolja.

Egyszer már megpróbálkoztunk vele a Mikrofilm Osztályon. Tapasztalataink,

sajnos, nem nagyon meggyőzőek. Munkánk helyhez kötött, kis mozgásigényű: fél napot állunk a fényképezőgép mellett, fél napot pedig a filmellenőrzéssel töltünk el, ülve. Az osztályon sok fiatal dolgozik, akiknek nagyon hiányzik az iskolában már megszokott mozgás. Ezért amikor a rádió elkezdte a munkahelyi tornát segítő műsorainak sugárzását, úgy döntöttünk, hogy - nem törődve az esetleges értetlenséggel, ellenérzésekkel -, mi magunk is kipróbáljuk. Elkezdtük hárman, később már majdnem mindenki csatlakozott hozzánk - kivéve a fiukat, akik csak nevettek rajtunk. Sajnos, azóta abbamaradt ez a jó kezdeményezés, aminek fő oka a lustaság.

Össze kellene szedni magunkat, s a lustaságot, a kényelemszeretetet legyőzve 11 óra előtt 10 perccel ismét egybegyűlni a középső teremben, meghallva a délelőtti torna ismert szignálját, hogy elgémberedett tagjainkat kissé megmozgassuk.

Ahol hely és mód van rá /nyilván nem mindenütt/, próbálkozzatok meg vele, nem fogtok benne csalódní.

KOVÁCS KATALIN
318-776

MÚLTUNK ÖRÖKSÉGÜNK

HONTI JÁNOS
1910-1945

Könyvtárunk egykori munkatársára, a - nyugodtan mondhatjuk - világhíri folkloristára emlékezve, Bóka László egy írása jut eszembe. Az Arocképvázlatokban szólt arról, hogy szinte kihozza sodrából az az antibiográfikus tendencia, amely elöntötte irodalomtudományunkat. Komoly tanulmányokat olvashatunk íróról, - mondotta volt Bóka - melyekben életutjukról szinte semmi sem olvasható. Enélkül pedig sem az emberi, sem az alkotói kép nem lehet teljes. Tudós könyvtárosaink munkásságát felidézve, ezért szükséges az élet- és könyvtárosi pálya eseményeit is feltárni.

Honti János a folklorisztika, az összehasonlító mesekutatás területén már egészen fiatalon országunk határain messze tulerjedő hírnévre tett szert. Jellemző erre, hogy már 18 éves korában Helsinkiben jelent meg német nyelven magyar mesekatalógusa /Verzeichnis der publizierten ungarischen Volksmärchen/. Mint a magyar folklór -irodalom egyik kiválóságáról a szakirodalom méltó módon emlékezett meg, de mint az Országos Széchényi Könyvtár tisztviselőjéről, életutjának ide kötődő részéről szinte alig esett szó. Ehhez irattárunk tanulmányozása kellett.

Családi hagyományokat követett /édesapja Honti Rezső, az ismert nyelvész és irodalomtörténész volt/, midőn a budapesti Egyetem bölcsészkarára iratkozott be, hogy nyelvészeti és néprajzi tanulmányokat folytasson. Már egyetemi hallgató korában kapcsolatba került a Magyar Nemzeti Muzéummal: 1930-32 között önkéntes gyakornokként dolgozott a Néprajzi Tárban. Tanári oklevelének megszerzése után /1933/ német és angol nyelvet tanított budapesti középiskolákban, de tudományos céljainak megfelelően könyvtárosi beosztásra törekedett. Szerencsére a fiatal "óraadó helyettes" tanárt az OSZK akkori főigazgatójához, Fitz Józsefhez vitte az útja, aki mindig egyengette a fiatal tehetséges tudósok - és egyben lelkiismeretes könyvtárosok - pályáját. 1935-ben tanári beosztása mellett próbaszolgálatos díjtalan gyakornokként alkalmazta az OSZK-ban. 1936 februárjában a főigazgató felterjesztéssel fordult a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, hogy Honti tanári munkája helyett kizárólag az OSZK-ba osztassék be.

"Tekintettel arra, hogy eddigi könyvtári próbaszolgálat alatt a rábízott katalógizálási munkálatokban kellő szorgalmat, érdeklődést és hozzáértést tanúsított, kérelmét pártolom és a könyvtárunkhoz való időleges beosztását javasolom.

A minisztérium teljesítette a kérést, s a fiatal tanárt a Nemzeti Könyvtárba rendelte szolgálattételre. Itt a Goriupp Alisz vezette Nyomtatványtárba nyert beosztást katalógizáló munkára. Ez az osztály - helyesebben Tár - akko-

riban a korszerű könyvtári reform legfontosabb színtere volt és maradt éveken át.

A sokat dolgozó, immár európai hírű néprajztudós gyenge fizikumát 1936 novemberében kikezdte a betegség. Honti három havi betegszabadságot kért: a kérvényt Fitz "meleg pártfogással" terjesztette elő s így a fiatal tudós-könyvtáros a budakeszi Tudószanatóriumban meggyógyulhatott.

Az 1937. év ősze Honti Jánost már Párizsban találja: a vallás- és közoktatásügyi minisztérium adománylevele alapján 1937/38-ra állami ösztöndíjat kap kutatásainak külföldön történő folytatásához, Fitz pedig megfelelő ajánlólevelekkel látja el a francia és olaszországi könyvtárak és muzeumok tanulmányozásának elősegítésére, etnológiai és kulturhistóriai kutatásainak fokozott támogatására.

Távollétében - 1938 június 30-ával - Honti itthon is előbbrelépett az állami ranglétrán: a VKM kinevezése alapján az óraadó helyettes tanárból valódi gimnáziumi helyettes tanár lett, természetesen az OSZK szolgálatában. A könyvtár főigazgatójának előterjesztésére a párizsi magyar főkonzul előtt tette le Honti a szükséges hivatali esküt, hogy külföldi tanulmányutját ne kelljen félbeszakítani.

A fiatal tudós Franciaországban egyre fontosabb, immár nemzetközi jellemű megbízatásokhoz jutott. De beszéljen erről ő maga, egy 1938. szeptember 19-én kelt, a kultuszminiszterhez intézett folyamodványának szavaival, annyival is inkább, mert ez a tudománytörténeti szempontból fontos irat eddig nem került publikálásra:

"Alulírott azzal a tiszteletteljes kéréssel járulok Nagyméltóságodhoz, hogy évi [1938] november 1-ig tartó tanulmányi szabadságomat 1939 szeptember 30-ig meghosszabbítani kegyeskedjék. Az elmúlt 1937/38. iskolaévben magyar állami ösztöndíjjal tartózkodtam Párizsban. Mint a Párizsi Magyar Tanulmányi Központ igazgatójának ... bizonyítványa igazolja, többek között a Musée National des Arts et Traditions Populaires szervezési munkálataiban vettem részt. Hogy ez a muzeum ennek a munkámnak folytatását lehetővé tegye /és ezzel a magyar muzeológia nagy felsőbb-ségét ismerte el/, ösztöndíjat eszközölt ki számomra a Caisse Nationale de la Recherche Scientifique nevű közoktatásügyi minisztériumi intézménytől. ... Tanulmányi szabadságom meghosszabbítása iránti kérésemet azért terjesztettem elő, hogy ezt az előkelő és külföldieknek csak kivételesen adományozott, tehát a magyar tudomány nagy megbecsülését jelentő ösztöndíjat felhasználhassam."

Az OSZK igazgatósága részéről ezuttal Rédey Tivadar, az igazgató helyettese, meleg pártfogó véleményezéssel terjesztette Honti kérését a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsához: Honti János "a pártfogásra minden tekintetben érdemes.... Jelenlegi megbízatása valóban értékes nemzeti szempontból is." Ennek alapján a minisztérium engedélyezte a tanulmányi szabadság meghosszabbítását.

Párizsban Honti teljesítette fontos tudományos feladatát, még kelta és izlandi témák kutatásával is foglalkozott, egymás után jelentek meg publikációi Európa vezető szakfolyóíraiban. A tengeren túlról is kapott meghívásokat, de ezeknek már nem tett eleget: jött 1939 baljós esztendeje.

1939-ben - a második francia mozgósítási plakát közzététele után - nem maradt Franciaországban, hanem hazatért Magyarországra, Dobrovits Aladár szavaival: a "szelíd Pannónia számára halálösszá vált halmához." A francia ha-

Beadási, illetve visszaküldési határidő: január 15.

Az intézet neve: Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára.

1./ A tisztviselő neve: *de Honti János*

2./ Állása: *beosztott gimn. tanár*

3./ Szolgálati beosztása/: a gyűjtemény, osztály, tár stb. megnevezése,
melynél szolgálatot teljesít:/ *Nyomtatványosztály*

4./ Minő múzeumi, levéltári, vagy könyvtári munkát végzett:/ pontos és
részletes kitöltést kérünk!:/ *önálló művek cím-
leírása*

5./ Minő irodalmi munkát végzett

a./ az intézet anyagának feldolgozásában:

b./ egyéb tudományos téren:

*A mese világa. Budapest,
Pantheon-Kiadás
Nép. Költészet és irodalomról.
Kerekesfal, 1936.*

A mese történetéről. Debreceni Hírlap, 1936

*Mesék és mitoszok halálról és halhatatlanságról. Ethnographia
1936 és "Az Ethnographia füzetek" 7.*

Epikus néphagyomány. Magyar irodalomtudomány 1936 (nyitó cikk)

*Celtic Studies and European Folk Tale Research. Béalsidea,
(Dublin) 1936 (nyitó cikk)*

Cikk az "Új Lexikon" ban. - Könyvismertetések.

6./ Esetleges kül-, vagy belföldi különleges megbízatásai:

*Előadás a budapesti Szabadegyetemen a
népmeséről*

tárállomás előtt - kiderült, hogy egy vonaton utazott a szintén hazatérő Bóka Lászlóval - találkozott a két évfolyamtárs és tudós könyvtáros. Itt Bóka emlékezését idézzük /Válogatott tanulmányok, 945. l./:

"Megöleltük egymást, s azt mondtam neki: a határ előtt szállj le és maradj itt. Itt legfeljebb internálnak... Nem mertem befejezni a mondatot:... otthon megölnék. Honti János megfogta mindkét kezemet, és azt felelte: - Ha otthon nem lehet élni, akkor másutt nem érdemes. En nem vagyok hazafi, én magyar vagyok."

A magát ennyi szeretettel magyarnak valló könyvtáros és világhírű tudós itthon tovább dolgozott az OSZK-ban s tette közé folklorisztikai kutatásainak eredményeit. A viszonylagos nyugalmat a kegyetlen korszak 1943-ban bolygatta meg: Hontit 1943 május hó 8-án munkaszolgálatra hívták be. Bár Julius elején sikerült "leszerelnie", de rövidesen újra behívják, amint ez az őt is minden rendelkezésére álló eszközzel menteni akaró Fitz József főigazgató szavaiból kiviláglik:

Honti Jánost, aki "1943 szeptember hó 8-tól mindmáig kötelező katonai munkaszolgálatot teljesít, e szolgálat alól felmenteni kegyeskedjék a kultuszminiszter ekkor dr. Sziryei-Merse Jenő volt. Dr. Honti János ugyanis tekintettel a modern nyelvekben való alapos jártasságára - német - francia - angol nyelvű munkák szerzője - és magasfoku képzettségére, amelyet külföldi tanulmányutakon is fejlesztett..., a Könyvtár nyomtatványtárában fontos munkakört töltött be. Munkássága ... a Könyvtár zavartalan működésének biztosítása és idegennyelvű dokumentációs szolgálatának ellátása szempontjából nélkülözhetetlen."

A kultuszminisztérium 1944 március 3-án további kiegészítő adatokat kért a főigazgatótól Honti Jánosra vonatkozóan. A nyolc nap alatt visszaérkezett iratra Fitz haladéktalanul, március 11-én válaszolt. De mire ez az irat a miniszterhez eljutott, jött március 19-e, a német megszállás napja...

Fitz még ezután is tett lépéseket Honti megmentése érdekében. 1944 augusztusában ismételten leírta érdemeit egy hivatalos működési bizonyítványban, ugyanakkor zároltatta lakását és könyvtárát - mentés céljából - az illetékes kormánybiztos útján. Néhány nap múlva - 1944 szeptember 5-én - Fitz még egy akciót kezdeményezett Honti érdekében: közölte a budapesti Tankerületi Főigazgatóssággal, hogy Honti János un. származási okmányait nincs módjában bemutatni, mert az érintett honvédelmi munkaszolgálatot teljesít s így a hivatalos felszólítást nem tudja tudomására hozni.

Most már nem volt mentség: Hontit a budafoki Háros-szigetről Ökörmezőre, majd Kassára hurcolták; 1945 februárjában társaival együtt Ausztriába akarták deportálni, de már nem jutottak túl a Sopron megyei Kópházán: itt végzett vele - kevéssel a felszabadulás előtt - a szenvedés, az éhezés és a tífusz, nem messze Halász Gábor, Szerb Antal és Sárközi György mártir-halálának színhelyétől.

A magyar és nemzetközi folklórkutatás kiválósága, aki öt nyelven publikálta vagy száz tanulmányát és könyvét, a Széchényi Könyvtár kitűnő munkatársa, igaz magyar emberként a pannon földön hunyta le szemeit.

HARASZTHY GYULA

TAJÉKOZÓDÁS

A könyvtárközi kölcsönzés szakértői értekezlete

/1978. II.9./

Másodízben szervezte meg a Könyvtárközi Kölcsönzési Osztály a könyvtárközi kölcsönzés szakértőinek országos értekezletét. Az első értekezleten 1976 novemberében csupán néhány nagy könyvtár képviselője vett részt. Az akkor megnyilvánuló érdeklődés arra indította az osztályt, hogy szélesítse a meghívottak körét. Februári értekezletünkön az alábbi könyvtárak képviselői vettek részt:

az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára, a budapesti, a debreceni, a pécsi és a szegedi tudományegyetemi könyvtárak, a Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtára, a miskolci Nehézipari Egyetem Könyvtára, a veszprémi Vegyipari Egyetem Könyvtára, a pécsi Orvostudományi Egyetem Könyvtára és a szombathelyi Megyei Könyvtár képviselői. Résztvett a megbeszélésen Mohor Jenő a KM Könyvtárügyi Osztálya, Fogarassy Miklós a KMK képviselőjében, Fügedi Péterné a III. Főosztály vezetője és Kondor Imréné a Könyvek Központi Katalógusa osztályvezetője, mint a könyvtárközi kölcsönzésben érdekelt társfőosztály képviselői.

Már az első, 1976. évi szűkebbkörű megbeszélés azt bizonyította, hogy a könyvtárközi kölcsönzést végző könyvtárosok szívesen veszik, ha a napi munkájukban felmerülő nem kevés problémájukat hasonló munkát végző kollégáikkal megbeszélhetik. Könyvtárközi Kölcsönzési Osztályunknak pedig az volt a tapasztalata, hogy a könyvtárközi kölcsönzés módszerei országszerte korántsem egységesek és az ügyintézésben, főként a kérések irányításában nagy a bizonytalanság. Szerencsésen találkozott tehát a könyvtárak igénye és az osztály szándéka, a véleménycserék megszervezésére.

A könyvtárközi kölcsönzés szakértőinek tanácskozásait az osztály rendszeresíteni szeretné.

E széleskörű tapasztalatokra támaszkodó országos szakértői testület legfőbb feladata a könyvtárak közötti együttműködés elősegítése, szorosabbá tétele a könyvtárközi kölcsönzés területén, amely a könyvtárak közötti együttműködésnek legrégebbi és legélőbb területe, továbbá az OSZK segítése központi irányító, koordináló feladatainak teljesítésében, a könyvtárközi kölcsönzés célját illetőleg egységes szemlélet, a gyakorlatban pedig egységes módszerek kialakításában.

Az 1978. február 9-i értekezletnek két napirendi pontja volt:

A "Universal Availability of Publication" program /UAP/; a magyar könyvtáraknak a programhoz való csatlakozásáról és ennek feltételeiről tartott

előadást Rác Aranka főosztályvezető.

A megbeszélés második napirendi pontja keretében Fejes Józsefné a Könyvtárközi Kölcsházai Osztály vezetője számolt be arról, hogy mit sikerült megvalósítani az 1976. évi megbeszélésen megjelölt feladatok közül. Elkészült a könyvtárközi kölcsönzés statisztikai adatszolgáltatásának alapjául szolgáló munkanapló forma. Ezt az osztály és a könyvtárak igényeinek figyelembevételével Fogarassy Miklós, a KMK munkatársa alakította ki.

Keresőlap mintákat osztott szét az osztály - kipróbálásra.

Ismertette az új keresőlap mintát, amelynek gyártását a KMK e minta elfogadása után megrendelte.

Ismertette továbbá a nemzetközi postai couponok alkalmazásának lehetőségét.

Az előadás és a gyakorlati kérdésekről szóló tájékoztatás nagy érdeklődést váltott ki a résztvevőknél. Nagyon hasznosnak ítélték könyvtárunk kezdeményezését egy ilyen szakértői bizottság létrehozására, javasolták a megbeszélés-sorozat folytatását és a meghívott könyvtárak körének további bővítését, amelynek az őszi értekezleten örömmel teszünk eleget.

A szakértői bizottság összehívásának kedvező hatása az együttműködésre kézzelfogható bizonyítást nyert azzal, hogy az OSZK meghívást kapott az OMKDK hálózati keretben szervezett továbbképző megbeszélésre a könyvtárközi kölcsönzésről.

N. RÁCZ ARANKA

Munkatársunk volt Bryan Luckham

A manchesteri egyetem Felnőttnevelési Tanszékének senior tutor rangú szociológusa, A könyvtár a társadalomban című kitűnő könyv /fordítása a KMK szakkönyvtárában hozzáférhető/ szerzője elhatározta, hogy kéthónapos kutatói szabadságát Magyarországon tölti, azzal a céllal, hogy a magyar szociológiát, művelődéspolitikát, felnőttnevelést, de elsősorban a könyvtárügyet, legelsősorban pedig az olvasáskutatást tanulmányozza. Amikor magyar származású bejárónője egy szép napon megdöbbenve tapasztalta, hogy Luckham ur magyar szavakat mormol, Bryan barátunk elmagyarázta - természetesen angolul -, hogy hozzánk készül, hogy Magyarországról még nem tud sokat, legfeljebb a magyar olvasáskutatásról, s legfőképpen a Könyvtártudományi és Módszertani Központ olvasáskutatási tevékenységéről.

Bryan Luckham az itt töltött két hónap alatt 25 intézményt, 52 kutatót látogatott meg, 10 magyar órát vett, négy színpadi művet, öt filmet nézett meg, szótár segítségével mintegy husz oldalnyi magyar szöveget fordított le, ivott gémeskútból, pincészeren citerakisérettel skót népdalt énekelt, előadásokat tartott a brit könyvtárakról és olvasáskutatásról, beszélgetett, véleményt mondott, tájékoztatott, őszintén csodálkozott, tetszését fejezte ki,

és azzal bucsuzott, hogy nem bánta meg. Mindeközben valószínűleg az első brit-magyar összehasonlító olvasás-kutatás is megkezdődött.

A közművelődési könyvtárakat használók könyvválasztási szokásait vizsgáltuk, a könyv kiválasztásának előzményeit, indítékait és a választással való elégedettséget, de sor került e vizsgálódás keretében más típusú olvasási szokások vizsgálatára is: tanulmányoztuk az olvasmányok forrásait, az olvasással töltött időt, az olvasmányokról beszélgető emberek hálózatát, az olvasmányok kapcsolódását előző olvasmányokhoz. A felmérés főszínhelye a "magyar Manchester", Miskolc volt, Bryan barátunk őszinte elismerését fejezte ki, hogy ittléte harmadik hetében már kézhezkapták a magyar viszonyokra alkalmazott kérdőíveket az adatfelvételt végző könyvtárosok, hogy a hatodik héten már megkezdték az adatok feldolgozását, a hetedik héten elkészült a gépi program, és elutazása előtt három nappal már számítógép-nyomtatta táblázatok tanulmányozhatott.

A nyitott kérdések kódolása, fordítása most folyik. Ezek a kérdések és válaszok képezik a kutatás érdekesebb, érdemibb, eredetibb részét. Igen érdekes Luckham olvasói igény-funkció kategória-rendszere, mely több ponton illeszthető a magyar kutatók kategóriái-rendszereihez. Luckham megkülönbözteti a könyvekkel kapcsolatos elvárásaiknál illetve azok kielégítésénél az érzelmeket és az értelmet mozgósító, a tudás-gyárapítás és a cselekvés eszközeként felhasználható olvasmányt az azonnali és a távlati szükségleteket kielégítő, a személyes és a társadalmi célokat szolgáló olvasmányt, de aszerint is minősíti az olvasmány funkcióját, hogy menekülő, tiltakozó, elfogadó vagy alkotó stratégiát alakít ki az ember mindennapi problémái megoldásakor. Abból a szempontból is érdekes ez a kutatás, hogy nem általában esik szó az olvasói igényekről, hanem konkrét olvasmányokkal kapcsolatban, és hogy nem csupán szépirodalmi olvasmányokra, hanem mindenfajta olvasmányra próbáltuk alkalmazni ezt az elvárás-funkció kategória-rendszert.

A kutatás most már Budapesten és Manchesterben párhuzamosan folyik: a nyitott kérdésekre adott válaszok értékelése és az adatsorok, táblázatok értelmezése. Az értelmezések egybevetése után születhet meg a közös tanulmány a magyar és brit könyvtárhasználók olvasási szokásainak hasonlóságairól és különbözőségeiről.

Sokat tanultunk Bryan barátunktól. Tíz évvel ezelőtt, amikor a munkások olvasási kultúráját vizsgáló kutatás előkészítése folyt, sajnos, hiába figyelemztetett minket Polónyi Péter, hogy érdemes lenne a könyvtárhasználat és az olvasmányválasztás kérdéseit is bekapcsolni vizsgálódásunkba. Most, együtt dolgozva Bryan Luckhammal, látjuk, mennyire igaza volt. Bryan Luckham több tucatszor kijelentette, hogy a magyar olvasáskutatás kedvezőbb helyzetben nagyobb eredményeket ért el, mint a szigetországi. Ez részben igaz, ami viszont az olvasási szokások és a könyvtárhasználati szokások vizsgálatát illeti, a felfedezetlen területek Magyarországon nagyobbak. Szerencsénk volt, hogy első expedíciónkat éppen kiváló kutató barátunk társaságában tehattuk meg.

KAMARÁS ISTVÁN

Kertész Gyula: A magyar sajtó repertóriumainak
annotált bibliográfiája /Egyedi repertóriumok/.
Közread. az OSZK-KMK, Bp. 1977. NPI. 208 l.

Munkáját - a szerző vallomása szerint - az a tanácskozás ösztönözte, amely Debrecenben folyt le 1974. aug. 27-28-án "A folyóirat-repertóriumok szerkesztésének problémái" címmel, a KMK, az MKE Bibliográfiai Bizottsága és Hajdu-Bihar megyei csoportja rendezésében. Az említett tanácskozás ajánlásainak 3. pontjában javasolta a KMK-nak, hogy az MTA Könyvtörténeti és Bibliográfiai Bizottságának segítségével mielőbb kezdeményezze az önállóan publikált, illetve kéziratossá és rejtett repertóriumok retrospektív bibliográfiájának elkészítését és a bibliográfiai bejelentések, valamint egyéb források alapján egészítse ki azt a tervezett és készülőben levők címjegyzékével. Ezt az összeállítást bocsássa közre".

Létrejöttében nem kis szerepet játszott továbbá a szakmabeliek és "outsiderek" fokozódó érdeklődése, amelynek alapja - Kertész találó észrevétele szerint "a repertóriumok viszonylagos nagy száma, információs értéke és viszonylag szűk ismerete, kihasználtsága közötti belső ellentmondás."

Végül - de nem utolsósorban - az inspirátorok között a sajtótörténeti kutatások megélénkülését is felemlíthetjük, amely tucatnyi részmonográfia, tanulmány után a közelmúltban közzétette A magyar sajtótörténet válogatott bibliográfiáját /Bp. 1972, 428 l./ és a közeljövőben megalkotja a magyar sajtótörténet 4 kötetes Kézikönyvét.

A bibliográfia egyik legfőbb érdeme világos, áttekinthető beosztása, amely használhatóságát nagyban növeli. A Használati utmutató a "Tartalomgyűjtőkör", a "Források", a "Címleírás", az "Annotációk" a "Szerkezet", a "Kiegészítő részek, Mutató" elképzeléseinek, összeállításának szempontjait ismerteti.

A hazai szakirodalom eddig nem élt a közös repertóriumoktól elkülönítő egyedi repertórium terminussal. Kertész Gyula éppen ezért külön gondot fordít munkája műfaji meghatározására /"Egyedi repertóriumon olyan repertóriumot értünk, amely csak egy-egy periodikum anyagát tárja fel egyedileg, míg a közösek több periodikumét foglalják egységes szerkezetbe, feloldva azok egységét, pl. Szinnyi József repertóriumai/.

A Használati utmutatót Forrásjegyzék követi, előszámlálva a bibliográfiákat, publikált és "cédulakatalógusokat", amelyeket a szerző műve összeállításakor felhasznált. A Rövidítésjegyzék a munka gerincét alkotó, 369 tételből álló Bibliográfia követi, kiegészítve a kérdéses létezésű és kiadásra tervezett repertóriumok jegyzékével, a felsoroltakat a Névmutató zárja.

Kertész Gyula munkája uttörő jellegű. Elsőként alkotta meg a magyar sajtó repertóriumainak bibliográfiáját, oly módon méghozta, hogy jó néhány olyan repertóriumra is felhívta a köztudat figyelmét, amelyek eddig már a könyvtári katalógusok utvesztőjében látszottak elsüllyedni. Alapot, kiindulási pontot teremtett továbbá - s ez összeállításának másik érdeme - a re-

pertóriumok nemzeti bibliográfiai teljességű feltárásához is.

A referenz-könyvtáros csak leplezetlen örömmel köszönheti Kertész Gyula gondos cimleírásban megjelenített bibliográfiáját, mint a jövő tájékoztató munkájának jelentős segítségét.

MIKLÓSSY JÁNOS

Szabó Ervin levelezése 1893-1904.
Szerk. Litván György, Szűcs László.
Bp. Kossuth Kiadó, 1977. 694 l.

Szabó Ervin születésének századik évfordulójára kiadott levélgyűjtemény első kötete zömében Szabó Ervinhez irt leveleket tartalmaz. E levelek olvastán Szabó Ervin egyéniségének, politikai, tudományos és kulturális-szervező tevékenységének eddig kevésbé ismert részleteiről tájékozódhat az olvasó.

A tartalmas, tanulmány terjedelmű bevezetés részletesen szól a kötetben szereplő levelek eddigi közléseiről illetve a nyomtatásban most először megjelentek lelőhelyéről, összegyűjtéséről. Azt is megtudhatjuk, hogy még mindig számtalan levél kallódik, sorsuk mindmáig ismeretlen. Végül a szerkesztők a válogatás szempontjairól, szerkesztési munkamódszerükről adnak számot.

A levelek olvastán egy fáradhatatlan, sokoldalú tudós politikus és szervező alakja bontakozik ki előttünk. Képet nyerhetünk Szabó Ervin széles körű hazai és nemzetközi kapcsolatairól.

A levelezés olyan kiadványok keletkezéstörténetébe vezet be, mint a Bibliographia Economica Universalis vagy az első magyar nyelvű Marx-Engels válogatás kiadása, melynek tervét, kiadatásának, szerkesztésének problémáit Szabó Ervin Kautskyval váltott - minden részletkérdésre kitérő - levelekben vitatta meg. Kautskyval már e munka megkezdése előtt kapcsolatot keresett, mint ezt Kautskynak egy 1902-ben kelt válaszlevele bizonyítja /Szabó Ervin levele eddig nem került napvilágra/. Karl Kautsky különböző levelei illetve a bennük adott válaszok arra mutatnak, hogy Szabó Ervin gyakran kereste fel őt éppen aktuális munkájának problémáival.

Szabó Ervin élete e szakaszának eddig kevésbé ismert és érdekes momentuma, hogy több, emigrációban élő orosz szocialista vette igénybe közvetítését az illegális sajtó Oroszországba juttatásában. Az illegális külföldiek ügyében kap leveleket Párizsból, Bernből, Brassóból. A legmelegebb baráti szálakról tanuskodnak Pavel Fjodorovics Tyeplov levelei, aki az aktuális politikai kérdések mellett élénken érdeklődik Szabó Ervin munkái, egészsége felől, 1904-ben pedig a szibériai száműzetésből is gyakran felkeresi leveleivel "Kedves Magyaromnak" nevezve őt.

Említésre méltó a kötet alapos és bőséges jegyzet-apparátusa. Az egyes leveleket kiegészítő, magyarázó jegyzetek az adott levél után, lábjegyzetben található, ez lehetővé teszi a kötet folyamatos olvasását. A függelék több fejezetre tagolódik: "Szabó Ervin életének és tevékenységének fontosabb dá-

tumai /1877-1904/ című fejezetet követi "A levélírók és címzettek névmutatója" az egyes nevek biográfiai adataival kiegészítve. A kötetben /levelekben/ megemlített ujságok és folyóiratok jegyzéke, a rájuk vonatkozó fontosabb adatokkal kiegészítve, zárja le a kötetet.

Szabó Ervin bibliográfia. Szerk.
Remete László, Pataki Ferenc. Bp. 1977.
Főv. Szabó Ervin Könyvtár. 122 l.

A Szabó Ervinről elnevezett Fővárosi Könyvtár e bibliográfia megjelentetésével is adózik szervezője és névadója emlékének születése századik évfordulóján.

A kiadvány tartalmazza illetve kibővíti a korábbiakban megjelent bibliográfiákat: az 1958-ban "Szabó Ervin válogatott írásai" című kötet függelékeként megjelentet /szerk. Litván György/ és az 1968-as "Szabó Ervin 1877-1918" /szerk. Remete László/ címűt.

A két bibliográfia megjelenése óta folyó kutatások jelentős mennyiségben tárták fel a Szabó Ervintől származó névtelenül ill. névjellel megjelent írásokat. A szerkesztők - a lehetőség szerint teljességre törekedve - e bibliográfiában az 1968-tól 1977 májusáig fellelt és különböző kiadványokban újra közölt Szabó Ervin-írásokat és a róla szóló irodalmat teszik közé.

A kötet első része Szabó Ervin műveit tartalmazza a megjelenés éve szerint 1894-től 1918-ig, az egyes tételeket megszámozva. Kár, hogy e meglehetősen mechanikus felsorolásban nehezen áttekinthetővé válik Szabó Ervin - egyébként igen széles tematikájú - irodalmi munkássága. Talán helyesebb lett volna külön választani az önálló kötetként megjelent munkáit cikkeitől vagy - ha már a kronológiai sorrendet a szerkesztők nem akarták megbontani - külön, ilyen szempontu csoportosításban is tájékoztatni az olvasót. Még nagyobb zavarban van az, aki Szabó Ervinnek könyvtárosi, politikusi és egyéb területen kifejtett munkásságát szeretné publikációiban áttekinteni. Erre e bibliográfia nem ad módot, illetve csak minden tételét átnézve, kijegyzetelve hasznosítható ilyen szempontból.

A kötet szerkesztőit dicséri viszont, hogy gondos mérlegeléssel, kritikai szemlélettel vették fel anyagukba az egyes írásokat. Külön fejezetet szenteltek a név nélkül megjelent és még nem megnyugtató módon tisztázott írásoknak, "Feltételezett írásai" címen.

A kötet második fele a Szabó Ervinről szóló írásokat /és esetenként azok ismertetésének helyét/ tartalmazza, szintén a megjelenés évének sorrendjében.

A kötetet névmutató zárja le, annak megjelölésével, hogy az adott név Szabó Ervin írásaiban vagy a róla szóló irodalomban szerepel-e.

Mindkét ismertetést készítette: VARRÓ JUDIT

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ő L

Utóhang április 4-hez

Ugy vélem nem maradhat szó nélkül az idén megrendezett felszabadulási ünnepség, melyet a Beruházási Igazgatóság fiatal és lelkes aktivistái rendeztek.

Szót kaptak - bizalmat kaptak s ők úgy éltek vele, hogy méltán megérdemlik a dicséretet, a köszönetet az ott jelen volt ünneplő munkatársak részéről. Maradandó élményt nyújtottak számukra.

Nagy Zoltán KISZ titkár ünnepi beszédében szűkszavuan, de annál többen mondóan emlékezett meg mindazokról, akiknek részük volt abban, hogy a felszabadulás beteljesedjen; frázisok és szónoki póz nélkül méltatta az elődöket.

Előadása végén egy film beiktatásával, 33 év távlatából ismét megjelent szemeink előtt a rommá lőtt és agyonbombázott Budapest. Láttuk az élet-halál harcukat vivó szovjet katonákat, ismét félelem fogott el bennünket - itt az OSZK disztermében - szerettünk volna felkiáltani, hogy soha többé!

Kastaly Beatrix vezetett vissza bennünket jól összeválogatott diaképeivel a valóságba. Megjelentek szemeink előtt az újjáépült városaink: ahol percekkel ezelőtt még romok voltak, most emlékművek állnak, ahol tegnap gránát-tölcsérek és tankok voltak, most virágzó mezők virulnak. Jól festette alá ezt a vetítést a kitünően válogatott zene és költőink versei.

A koronát e megemlékezésre a "Tűz" című vers tette fel, egy tűzpiros gyönyörű virágcsokor képével, amely mintegy az emlékezés virága az életüket áldozók sirjára.

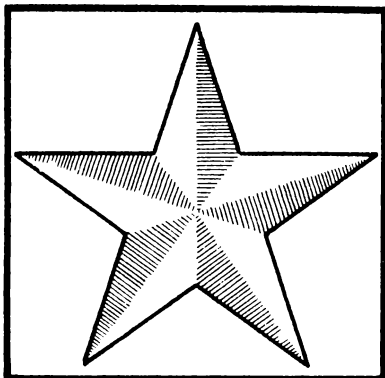
Igy kell rendezni! Így kell méltán ünnepelni!

A sok maradandó élményért mond ezuton köszönetet egy a felszabadulást valóságban is átélt kortárs - KLÉGER ISTVÁN

x

Április 4-ét a KMK dolgozói nem a megszokott módon ünnepelték meg. Hiányzott az ünnepi szónok, és elmaradtak a hagyományos szavalatok is. Ehelyett három fiatal adott gondolatokkal, izgalmas kérdésekkel teli műsort. Az összeállításban Bartók zenéje ölelte körül Örkény, Aászkenazy és Brecht írásait, a korabeli sajtóból válogatott szemelvényeket és hirdetésekét. Az előadás idézte a második világháború borzalmait megjelenítette a felszabadulást követő egymásratalálás nehéz időszakát, sőt arról is szó esett, miképp szerveződött a romok eltakarítása közben is a könyvtári élet. A műsor összeállítói a tények ismertetésén kívül kifejezték az emberiség egyetemes béke- és szabadságvágyát is.

Az ünnepség 10 percig tartott. A róla szóló beszélgetések viszont napok mulva is folytatódtak. Köszönet ezért Kovács Katalinnak, Rácz Ágnesnek, Szabó Lászlónak! - FREISINGER JENŐ

A pártszervezet hírei

Az MSZMP helyi alapszervezete április 24-én tartotta meg soronkövetkező taggyűlését. A napirenden két téma szerepelt:

1./ Dr. Jóboru Magda elvtársnő, az OSZK főigazgatója számolt be a nemzeti könyvtár múlt évi működéséről, jelenlegi helyzetéről és az 1978. év feladatairól. Beszámolójában foglalkozott a vári építkezés ügyével. Kifejezte azt a reményét, hogy a Gazdasági Bizottság várható közeli döntése megszünteti ebben a számunkra létfontosságú ügyben a bizonytalanságot, és világos helyzetet teremt a tennivalók ütemezéséhez és rangsorolásához. Értékelte a hungarikakutatások és az országos információs rendszerben vállalt feladatok megvalósítása terén elért eredményeket. Bejelentette, hogy az SZÁMTI-val/Számítástechnikai Intézet/ kötött szerződés alapján elkészült a javaslat az OSZK-ban folyó könyvtári munka megszervezésének javítására, amelyet talán az OSZK-val egyidejűleg, a KMK munkájának racionalizálásánál is figyelembe lehetne venni. A személyzeti munka nagy eredménye, hogy elkészült osztályokra bontva a káderfejlesztési terv, emelkedett a magasszintű ideológiai képzésben résztvevők száma; a felsőfoku szakmai képeztést is mind több fiatal igyekszik megszerezni. A tavalyi bérrendezés kedvezően hat a fluktuáció alakulására, s remélni lehet, hogy a mai fiatal szakembereinkre építeni lehet a káderutánpótlásban. A könyvtári állomány védelme és biztonsága az 1978. évi feladatok között külön hangsúlyt kapott.

Befejezésül két olyan témával kapcsolatban fejtette ki véleményét, amelyről az előző taggyűlésen a pártvezetőség beszámolója nyomán vita bontakozott ki /a tudományos kutatás helyzete az OSZK-ban és a 175. éves jubileum megünneplése/.

A taggyűlés - élénk vita és a válaszadás után - a főigazgató elvtársnő beszámolóját egyhangulag elfogadta.

A napirend 2. pontja: új tagok belépési kérelmének megvitatása volt. A taggyűlés Orbán Emőke könyvtáros /Mikrofilmtár/ és Rosta Lajosné osztályvezető /Sokszorosító Üzem és Könyvkötészet/ felvételét a MSZMP tagjai közé egyhangulag megszavazta.

BOR KÁLMÁN

A Szakszervezeti Bizottság 1978. évi munkatervének elfogadása után az egyes munkahelyi bizottságok is - az SZB tervéhez kapcsolódva - meghatározták feladataikat. Ezek közül a 3.sz. Munkahelyi Bizottság részletes tervét közöljük, amely az alapszervezet általános feladatain túlmenően a sajátos munkahelyi kérdések megoldását is célul tűzi ki.

A 3.sz. Munkahelyi Bizottság 1978. évi munkaterve

A munkaterv összeállításakor a Munkahelyi Bizottság az SZB munkatervét tekintette alapnak; az abban foglaltakat az Igazgatóság körülményeire alkalmazta. Néhány területen új kezdeményezések is születtek, ezek azonban nem térnek el az SZB elképzeléseitől.

Kiemelt feladatok

1. Taggyűlés összehívása az Igazgatóság területén dolgozó szakszervezeti tagok számára. Időpont: ápr. 13.
Hely: Rosenberg hp.u.6. Mikrofilmtár
Felelős: MB titkár
Napirend: Beszámoló az 1977. évről
az 1978. évi munkaterv előterjesztése, vita, kiegészítés
2. A szakszervezeti fórum előkészítéséhez a részvétel szervezésével, a kérdések ösztönzésével, összegyűjtésével hozzájárulunk.
Határidő: a fórum időpontjától függően
Felelős: MB és a bizalmiak
3. A szakszervezeti továbbképzésben való részvételt figyelermel kísérik és ösztönözzük.
Az 1978/79-es oktatási évben a pártoktatásban való részvételre felhívjuk azok figyelmét, akik számára szükséges és fontos volna a jelentkezés /szakszervezeti funkcionáriusok és tagok egyaránt/.
Határidő: a/ május végéig
b/ szeptembertől
Felelős: Kulturális és agit.prop.fel./
4. A bizalmi hatáskör eddigi tapasztalatainak összegyűjtését területünkön elvégezzük, a bizalmiakkal való beszélgetés formájában /megadott szempontok alapján/.
Határidő: április vége
Felelős: MB titkár
5. Egy-egy akciónk szervezésébe és megvalósításába alkalmas fiatal szakszervezeti tagokat is bevonunk. Határidő: folyamatos
Felelős: a Munkahelyi Bizottság

6. Az OSZK 1978-ban tartandó ifjusági parlamentjének előkészítésében az előző alkalommal tartott parlamenthez hasonlóan tevékeny részt vállalunk /az előzetes beszámoló alapján a vélemények, kérdések összegyűjtése, továbbítása, a részvétel szorgalmazása/. Ebben a munkában szorosán együttműködünk a KISZ-csoporttal.

Határidő: szükség szerint /kb. október/

Felelős: Kastaly Beatrix és Orbán Emőke

7. a/ Az állami ünnepekre /ha szervezeti egységenként ünnepeljük/ a KISZ-csoporttal együttműködve megfelelő műsort állítunk össze. Az április 4-i után várhatóan a november 7-i lesz ilyen az év folyamán.

b/ A társadalmi ünnepekre a szükséges teendőket /nőnapra kijelölés, Téli napra való felmérés, nyugdíjas találkozóhoz segítségnyújtás/ elvégezzük. Szeretnénk lehetőleg a Gyermeknap táján az Igazgatóság dolgozóinak gyermekeivel egy "pót"-gyermeknapot tartani, ami egyúttal a gyese-en lévő kismamákkal való találkozást is szolgálná.

Határidő: a/ szükség szerint

b/ szükség szerint ill. június 30.

Felelős: a/ Kastaly Beatrix

b/ Czigler Mária, Orbán Emőke és Malek Magda

Folyamatos munkák

8. A szakszervezeti jogok gyakorlása.

Felelős: Kastaly Beatrix

9. A Munkahelyi Bizottság és az SZB közötti információáramlás, tájékoztatás tőlünk kiinduló ágának javítása.

Felelős: Czigler Mária.

10. Szociális ügyekben kezdeményezőleg tervezzük:

a/ az Igazgatóság területén dolgozók üdülési igényeinek folyamatos felmérését. Célunk ezzel az, hogy tudjunk mindenkiről, aki a szakszervezet segítségével üdülni szeretne /azt is, hol és mikor/, és ezt a TT tudomására hozva, talán juttathatunk néhány rendkívüli lehetőséget az év folyamán.

Határidő: május 15.

Felelős: Malek Magda és a bizalmiak

b/ A gyese-en lévőkkel való kapcsolattartást és tájékoztatásuk javítását fontosnak tartjuk. Ezért - a nyugdíjasokhoz hasonlóan - javasoljuk az SZB-nek, hogy számukra is küldjék el az OSZK Híradót, a Munkahelyi Bizottságok által leadandó címlista alapján /a változások bejelentéséért is a Munkahelyi Bizottságok feleljenek/. Tegyük a bizalmik feladatává, hogy minden fontos eseményről, akcióról, lehetőségéről tájékoztassák a kismamákat.

Felelős: Malek Magda, Czigler Mária és a bizalmiak.

11. Javasoljuk, hogy az SZB bérfelelőse készítsen javaslatot arra, hogy a gyese-en lévők és a katonai szolgálatot teljesítők számára ismét legyen valamely mód az egységes béremelésre, azért, hogy visszatéréskor fizet-

sük elmaradása ne legyen számottevő.

Az 1979. évi bérfejlesztés előtt a Munkahelyi Bizottság megvizsgálja az Igazgatóságon dolgozók bérhelyzetét azért, hogy az 1979-es alkalommal a lemaradások megszüntetésére javaslatot tehessen.

Határidő: 1979. január 31.

Felelős: Horváth Józsefné /bér- és munkaügyi fel./

12. A szakszervezeti könyvtárból leselejtezett állományból két épületünkben /Guszev u., Rosenberg hp.u./ helyi könyvtárat hozunk létre, amit az újabb selejtezés alkalmával fejlesztünk.

Határidő: június 30.

Felelős: Horváth Józsefné - Czigler Mária - Orbán Emőke

13. Az OSZK sportkörének tevékenységét a tagság körében ismertetjük, népszerűsítjük, a szakosztályi rendezvényekre /elsősorban kirándulásokra/ szervezünk. Felmérjük az igényeket újabb sportolási formákra /női tornák, tenisz, evezés/. Műhelyeinkben szorgalmazzuk a munkahelyi torna elterjesztését.

Határidő: folyamatos

Felelős: Kastaly Beatrix és Pap Zoltánné

14. A kulturális tevékenység keretében:

- a színházi közönségszervezést - ha mód van rá - a Beloiannis és Kálmán utcai részlegekkel együtt, de a központi szervezéstől függetlenül szeretnénk végezni, egy-egy vállalkozó szakszervezeti tag révén,
- egy kötetlen munkatársi összejövetelt vagy egy szakmai tanulmányi kirándulást /belföldre/ tervezünk az év folyamán, /Orbán E.-Malek M./
- Munkahelyi Bizottságunk titkára és a területünkön dolgozó KISZ-titkár aktívan részt vesz a külföldi tanulmányi ut szervezésében és kivitelezésében,
- a könyvkötők és restaurátorok számára közös látogatást szervezünk a Múcsarnokba, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola 200 éves jubileumi kiállítására. Határidő: április 30.

Felelős: Kastaly B. - Czigler M.

- a fotoszakkör tevékenységét a Mikrofilmtár dolgozói elősegítik /szakmai tanácsadás, előadások/ Határidő: folyamatos

Felelős: Nagy Zoltán

15. A KISZ-vezetőséggel és a KISZ-csoporttal a már említett területeken együttműködünk, illetve ezeken kívül is, minden szükséges esetben.

16. Az OSZK Híradóba az év folyamán néhány cikk megírását vállaljuk, amelyekben szakmai és társadalmi-mozgalmi eseményekről számolunk be.

Felelős: Czigler Mária, Orbán Emőke.

KASTALY BEATRIX

MB titkár

Pályázati felhívás

A Közalkalmazottak Szakszervezetének Budapesti Bizottsága pályázatot hirdet olyan publikálásra is alkalmas, rövid /maximálisan 5-10 oldalas/ tanulmány készítésére, amely a szakszervezeti nevelőmunka körében alkalmazott, vagy alkalmazható módszerekkel foglalkozik.

A tanulmányok akár a közvetlen tudatformálásban /propaganda, agitáció, művelődési munka/ akár a szakszervezeti munka más területein / pl. érdekvédelem, állami munka segítése, stb./ kifejtett tevékenység közvetett nevelőhatásával szerzett tapasztalatokat, vagy alkalmazásra javasolt módszereket tárgyalnak.

Pályázatot nyújthat be a Közalkalmazottak Szakszervezetének bármely budapesti tagja /tisztviselők és aktivisták is/ a pályázat mellé helyezett - a jellegével megjelölt - lezárt borítékban kell közölni a pályázó nevét és munkahelyét.

A pályázatot két példányban jellegével kell benyújtani: 1978. szeptember 30-ig a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságához /1088 Budapest, Puskin u. 4. Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága./

Az elbírálásról a Budapesti Bizottság 1978. november 7-ig ad tájékoztatást. A Budapesti Bizottság a három legjobb pályamunkát díjazza:

I. díj	3.000.-Ft
II. díj	2.000.-Ft
III. díj	1.000.-Ft

A további publikált pályamunkákkal kapcsolatban a Budapesti Bizottság - a díjazástól függetlenül - az érdekeltek részére tiszteletdíjat biztosít.

Az elismert pályamunkák folyamatosan a Budapesti Tájékoztató-ban jelennek meg.

Budapest, 1978. április 6.

Közalkalmazottak Szakszervezete
Budapesti Bizottsága

